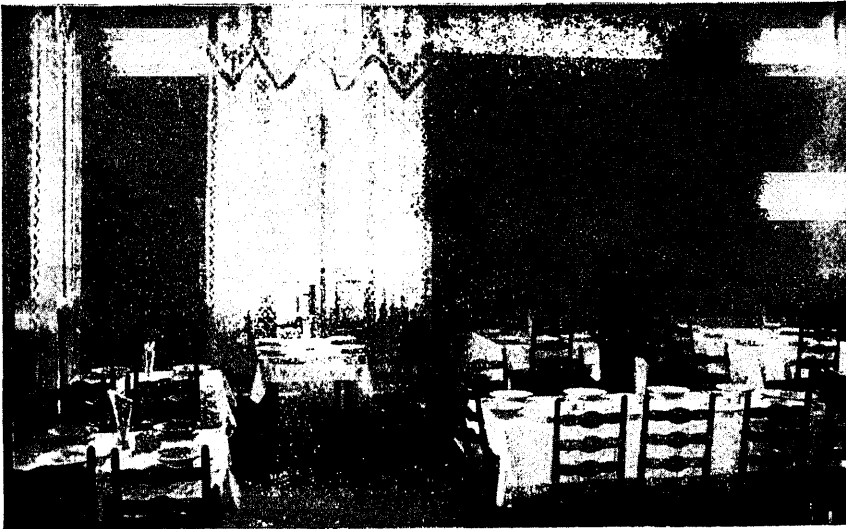

ÜLIÕPILASLEHT

№ 3

MÄRTSIKUU

1930

A/S. PROV. J. LILL, TARTUS.

Suurim ja täiuslikum ladu igasuguseid

kemikaale ja laboratooriumide tarvis
klaas- ja kummikaupu

A/S. PROV. JULIUS LILL

Tartu, Narva tän. 6, telefon 1-66

OSAKONNAD:

Tartu, Rüttili 10, tel. 5-49. Tallinn, V.-Viru 15, tel. 12-88

*

Parimatest vabrikutest

fotokaamerad, suurendus-aparaadid, plaadid,
pakkfilmid, rullfilmid, paberid, post-
kaardid, statiivid, justophot,
autoknips, paljundus-
raamid jne.

Üliõpilasile maksusoodustused.

Suurem parfümeeria, kosmeetika ja tualettseepide tehas Eestis.

Meie saadused on tuntud kui paremad Eestis, ning võistlevad paremate väljamaa omadega.

Meie soovitame muuseas:

Lõhnaõlisid: Ideal Viko, Muguet Ideal, Lis d'or. **Idylla**, Lilas Ideal, Modern, ning kõiki lillelõhnasid.

Tualettseepisid: Ideal Viko, Lanoliinseep, Perekonnaseep (Savondes flueri) Lavendelseep, Syringa etc.

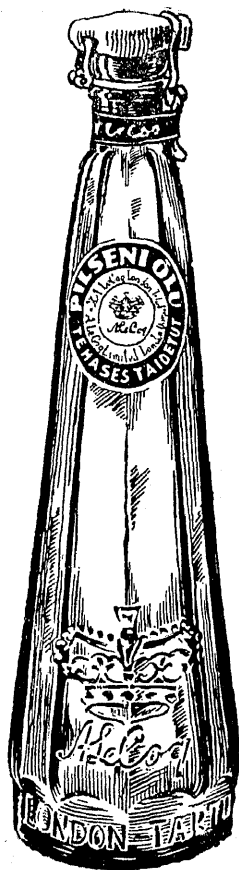
Kölni vesi „Viko“, tuntud kui parem Eestis oma peene värskendava lõhnaga.

Nahakreemid: „Iluduskreem Viko“, Lanolinkreem, Koldkreem, Kasekreem, Kaloderma etc.

Hammaste ravitsemiseks: **Hambapasta Viko**, **Hambapulber Ideal**, Hambaeleksir etc.

Juukste ravitsemiseks: Brüllantine, Juukse õli, Peakõõma pomat ja seep etc.

Nõudke ainult „Viko“ saadusi,
kui kõrgeväärtuslikku kvaliteedi-kaupa.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllefabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

Kirjutusmaterjali kauplus, raa-
matukõitmise ja joonestamise
asutus

CARL UNGER

Tartus, Jaani tän. nr. 8.

Telef. 5-57.

Soovitab:

Schapirograafe,
mimeograafe,
vahapaberit,
schapirotinti ja
mimeograafi värvi.

Shokolaadi ja kompveki vabrik

Romann Gutmann

Tartus.

*

KAUPLUS:

Küüni tänav 4, telef. 5-55

VABRIK:

Vallikraavi t. 8, telef. 5-00

Shokolaadi- ja biskviiditehas

AKTSIA SELTS

GINOVKER & CO

TALLINN

TARTU

JUUDI ÜHISPANK

Tartus, Poe 3. Telef. 3-05.

*

**TOIMETAB KÕIKI
PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VÄLISMAAL.**

*

**OSTAB JA MÜÜB VÄLISMAA RAHA JA
TSHEKKE. PANGAL OMA KINNITUSE
JAOSKOND.**

TALLINNA

JUUDI ÜHISPANK

Tallinn, Viru 7, telef. 20-66.

*

**TOIMETAB KÕIKI
PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VÄLISMAAL.**

*

**PANGAL OMA SPEDITSIOONI
JA KINNITUSE JAOSKONNAD.**

*

TARTU EESTI MAJANDUSÜHISUS

Tartus, Holmi tän. 12-18 - Telef. 10, 10-70 ja 2-61.

ABIKAUPLUS TARTUS VÕRU TÄN. 4 — TELEF. 10-30.

Ladus alati saadaval

PÕLLUMAJANDUSLISED TARBED
EHITUSMATERJALID / KOLONIAAL-KAUBAD

Võtab oma peale

PIIMATÖÖSTUSE SISSESEADMISI

Masinad tuntud parematest kodu-
kui ka välismaade vabrikutest.

OSTAB LINU, LINA- JA HEINASEEMNEID.

Tarvitage ainult Eestis valmistatud

taimevõisid

KOKK'a,

SANA't

ja

PALMI't

Nad on alati värskemad kui välismaalt sissetoodavad.

Järvakandi klaasivabrik

VABRIK: Järvakandis. :
Tel. Lelle 7. :

KONTOR: Tallinnas, Süda 1.
Tel. 15-38, 5-27.

Fourcault sisseseade valmistab moodsa mehaanilise tööstus-
viisi juures kõrgeväärtuslikku

heledat tahvelklaasi

:: igas suuruses ja paksuses ::

Järvakandi spetsiaal-aknaklaas on headuselt
parem vastava sordi import-klaasist.

**Ainus mehaaniline
klaasitööstus Eestis**

Tellimised kodumaa tarvitajatelt täidetakse väljaspool järjekorda
mõne päeva jooksul, sest tootmisvõime ületab siseturu kogutarviduse
mitmekordselt.

Igasugused järelepärimised leiavad kiire ja hoolika tähelepanu.

Eesti Laenu Pank

VANEMAJA EESTI RAHAASUTISI (ASUT. 1909).

TALLINN, S.-KARJA 18, omas majas.

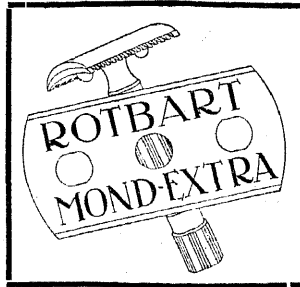
DISKONTEERIB VEKSLEID
VÕTAB RAHA HOIULE
TOIMETAB KÕIKI PANGATALITUSI.

TERAD,

MILLISED TEID KINDLASTI RAHULDAVAD!

**ROTBART LILLAS
PAKISES.**

**ROTBART-MOND-
EXTRA-GOLD.**

**ROTBART
SONDERKLASSE.**

**ROTBART
LUXUOSA.**

FASCINATA KREEM

**HÖÖRUTUNA NAHASSE ENNE SELLE SEEBITAMIST,
TEEB HABEMETUUKAD PAINDUVAKS KUNI JUURTENI
JA HOIAB TEIL KOKKU HABEMENOATERI.**

**DAAMIDE,
HÄRRADE,
JA TEAATRI**

**COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜÜNI 3.**

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud tööhõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega J. LUKSEP.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

Ainult

„Kiirus“

I. Tartu kiir-saapaparanduse tööstus

Suurturg 1.

Parandab kiiresti ja hästi igasuguseid jalanõusid.

M. ANDREESSEN

Tallinn, Rataskaevu 14-4

TELEFON 17-54

Meesterahva rätsepa-äri

J
A
T
A
I
E
L
I
K

INGLISE RIIDELADU

R. Võsu

Veinid, napsid, liköörid

Maiustus- ja koloniaal-kaubad.

Rikkalikum valik.

oo

Õlle müük ja tellimiste vastuvõtmine.

Hinnad soodsad.

SUURTURG 20, Tartu Panga majas.

Kõnetr. 7-25.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÕDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Tehase saadused tuntud kõrges
häduses!

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Toetusnädal ja meie.

Meil on ammu hakatud rääkima, on kaua ja pidevalt räägitud omaabi-ettevõtetest, haigekassa ellukutsumisest, laenufondi asutamisest, hinnata toitulusest j. n. e. j. n. e.

Juba on aga ka palju vaeva, palju aega ja head tahet toodud ettevõtetele, mis näivad tulutoovatena ja hädavajalikkude-na üliõpilaskonnale, meile enesetele, väikese riigi edasipüüdva-tele noortele, kel rohkem indu ja õppimistahet, kui võimalusi saavutada haridust, suuri ohvreid toomata, vahest suuremaid, kui kanda suudab meie tervis ja meie olud.

Meie, üliõpilased, oleme oma kätte võtnud üliõpilasköögi. Oleme julgelt jalule seadnud üliõpilaskooperatiivi. Meil on oma lugemislaud.

Kas oleme nüüd rahuldatud? — Kaugeltki mitte! Rida hädavajalikke algatusi ootavad elupääsemist. Laenufondija haigekassa fondi loomine on päevakorras-olevate kavatsuste keskpunktiks.

Kas meie üldse laenufondi ja haigekassa fondi vajame? — Sarnase küsimuse ees on seisnud ehk mõnedki meie seast.

On kuulda olnud vastuväiteid laenu fondi vajalikkuse kohta, on toodud esile ja näidatud ära pahesid, mis on alati toonud enesega kaasa laen ja selle tarvitamine, ja just ohter tarvitamine. Ja — muidugi! Meie võime pead raputada laenufondi ellukutsumise vajaduse üle. Meie võime sellejuures rohkem kaaluda ja kauem kaaluda, mis puutub aga haigekassa ellukutsumise vajadusse — seal ei saa olla kahte arvamist.

Haigekassa on vajalik, hädavajalik.

Oleme vaeste vanemate lapsed, korraliku toetuse puudusel oleme sunnitud virelema oludes, mis halvavalt mõjuvad meie tervisele ja meie õpinguile. Terves kehas — terve vaim. — Jättes seljataha ülikooli, kus haiguse idud halva toituluse tagajärjel imbutud meie sisemusse, pole meil ellu viia rõõmsat ja tervet meelt, täit vaimu ja kehajõudu. Meie riigi ja rahva ülesehitav töö nõuab aga täit jõudu, vajab tervet vaimu.

Mis peame meie tegema? — Peame ise end aitama! Ise käed

külge panema, kuni hädaoht pole tabanud veel meid, kindlustama enese kui ka kaasvõitlejate tervist omaabi alusel.

Üliõpilaskonna Edustus, teadlik haigekassa ellukutsumise hädavajalikkuses, on otsinud võimalusi haigekassa kavatsuse teostamiseks, mis tooks tõsiellu tarvilikke muudatusi, ja hoiaks ära õigel ajal edasipüüdjate kaasvõitlejate hingelist, vaimlist kui ka füüsilist kokkuvarisemist.

Aasta tagasi on esimest korda korraldatud üliõpilaskonna toetusnädal, mille sissetulek tervena määratud haigekassa fondi loomiseks.

Alus haigekassale on seega pandud. Esimesed veeringud on haigekassale toodud.

Ka haigekassa põhikiri on koostatud.

Seisame siiski poolel teel. Küllaldane kapital puudub. Sent sendijärele peame tooma, igaüks meist peab tooma, et kavatsusest sünniks ilus tegu. Et kerkiks haigekassa, kust kaasvõitleja, kes vajab abi, saab seda.

Eelmise aasta eeskujul on

korraldatud Üliõpilaskonna toetusnädal, mille sissetulek ettenähtud haigekassale.

Kas saame kunagi tarviliku summa kätte? — Oleneb meist.

Kas saame haigekassale jalgad alla? — Ka seltskonnast oleneb.

Iga üliõpilane, kes teadlik oma kohustusis enese kui ka teiste vastu, iga organisatsioon, kui ka seltskonna liige, kes tahab alal hoida rahva tervet vaimu ja tõket teha sagedasele haigestumisele üliõpilaskonnas, mis hoole ja ravi puudusel õigel ajal võtab pikaldase ja kardetava kuju — see peaks tulema ja tooma oma veeringu haigekassa altariile.

Tagajärjed ei jää tulemata. Meie riigi ja rahva töös annavad nad end tunda, kui mitte täna, siis homme.

Toetusnädal on hoos. — Tallinnas sel puhul korraldatud

kontsert-ball üliõpilaskondadega läks korda. Palju tänu Riigikogu esimehele hra Einbundile, kes piduperemehena õhutas ja aitas kaasa peo kordaminekule. Tallinnas töötas peo ettevalmistuse ja kordamineku heaks seks puhuks moodustatud toimkond Tallinnas viibijaist kaasvõitlejaid ksv! Tomsoni eestvõttel.

Tartus töötavad 4 toimkonda.

Peatoimkond ksv! Ostrati juhatusel.

Peotoimkond ksv! Raudsepa juhatusel.

Loterii toimkond ksv! Marmor ja ksv! Osche juhatusel.

Korra toimkond ksv! Mihkla juhatusel.

Kõik üliõpilased on töös... Üliõpilaste oma koorid ürgavad kontserdil, üliõpilaste oma solistid lennutavad laulu...

Üliõpilaste oma käed nobedalt keerutavad loosisid, seavad, korraldavad...

Kuid ka seltskond toob oma osa. Kindlasti toob! Tuleb kontserdile — toob! Tuleb looteriile — annetab!

Miks ei peakski iga üliõpilane kui ka seltskonna liige toetama ettevõtet, mille tulutoovuses ja hädavajalikkuses ei saa olla kahte arvamist.

Meil on vähe anda — aga meie anname ka vähesest.

Kas meie üldse nii kaugele saame, et suudame aidata end ise? — kaheldakse.

Raske on — aga julge pealehakkamine on pool võitu. Ja terve võit on kindlustatud, kui meil kõigil on usku oma ettevõtteisse, on püsivat tahet ülikooli töö kõrval anda osa oma energiast seisukorra loomisele, milles suudaksime vabamalt, edurikkamalt ja tervemalt töötada ning edasi püüda.

Marta Osche.

Üliõpilasmaabi-idee tähtsus üliõpilaselus.

Praegusel toetusnädalal on jälle elustunud meie üliõpilaskonnas omaabi-idee. Jälgitakse eesti üliõpilaskonna seniseid omaabi-üritusi ja -saavutusi ning hinnatakse omaabi-idee tähtsust üliõpilaselus.

Üliõpilasmaabi-idee ei ole uuema aja leiutus, vaid ta läheb tagasi keskaega, mil šolaarid stuudiumi kõrval olid praktiliselt tegevad. Suure pedagoogilise tähtsuse omaabi küsimusele annab Pestalozzi, kes püstitab haridus-ideaaliks — rahvast kasvatada omaabile. „Kogu loodus ja kogu ajalugu hüüab inimkonnale, igatks peab enese eest hoolitsema.“ Omaabi-idee praktiline suund arenes välja tehnika suurriigis Ameerikas. Tänapäevaseid kujusid omaabi-üliõpilaste perest on Ameerika ilmakuulus president Abraham Lincoln, kes omal jõul tõusis vaesest puulõhkuja hurtsikust presidendi toolile.

Laiavalatuslikult hakkab üliõpi-

lasomaabi-idee levima Lääne-Euroopa üliõpilaskondadesse raskeil ilmasõja järelaastail. Tõuke selleks andsid Ameerika ja Inglise üliõpilased, kes saatsid suuremaid summasid toetusena puudustkannatajaile Saksa üliõpilastele. Raha olid nad kas korjanduslehtedega kogunud või jälle raske füüsilise tööga teeninud. Ameeriklaste ennastsalgav ohvrimeelsus kihutas Euroopa kaasvõitlejaid innukale omaabi-tööle — uute üliõpilasmaabi-ettevõtete rajamisele ja endiste omaabiasutiste tööle rakendamisele.

Ideeline ja praktiline üliõpilasmaabi-liikumine ulatus ka 1920. sügissemestril äsjatekinud Eesti üliõpilasperesse. Üliõpilaskööki alustab tegevust endises ühiselumajas, katsetatakse riiklikku rahalist toetust hankida kehvemaile ja andekaile kaasvõitlejaile, püütakse korterikitsikust lahendada omaabi teel jne.

Kuid individuaalne omaabi-

mõte oli palju varem leegitsenus esimeste eesti haritlaste põues, kes ülikooli põlves pidid ise endile ülalpidamist hankima kõrvaltöödega. Meie varasemad akadeemilised kirjanikud ja poliitikamehed maastmadalast võideldes raskustega isiklikus elus võisid hiljem väsimatult erilise praktilise tubliduse ja oskusega luua paremaid tingimusi kogu rahvale. Järelikult individuaalsest omaabi-ideest võrsus ohvrimeelne ja õilis sotsiaalne omaabi.

Eesti üliõpilaskond oma esimesel aastakümnel on aktiivselt teotsenud üliõpilasmaabi-ettevõtete alal, et luua kaasvõitlejaile soodsamaid majanduslikke tingimusi stuudiumi alal. Omaabi-ideest on Üliõpilask. Esinduses kõneldud alati suure andumuse ja innuga. Nii mõndagi on sellel aatelisel ja praktilisel tööpõllul Ülikooli Valitsuse tänuväärse kaasabi tõttu saavutatud, näit. Üliõpilask. söögisaal, üliõpilasmaja, haigekassa fond j. m.

Mitmedki ettevõtted on kas nurjunud (õpilaenu fond), või jälle asutamisstaadiumis (üliõpilaskorterite ja tööborsi küsimus).

Põgusal vaatlusel näikse nagu tegus teotsemine üliõpilasomaabi ettevõtetega pole annud soovitavaid tagajärgi. Kuid tuleb meele pidada, et majanduslikud ettevõtted pole kergesti läbiviidavad, nad nõuavad pikemaajalisi eeltoide, ainelisi võimalusi ja seaduslikke aluseid. Seepärast rahuldagu meid täiesti seni saavutatud vähesedki tulemused. Peale otseste saavutiste on ju teotsemine üliõpilasomaabi küsimustega omaette väärtus. Üliõpilasomaabi-idee harib kaasvõit-

lejate praktilisi oskusi ja suursugustab nende sotsiaalsed tunnet.

Ka individuaalne omaabi pole kadunud eesti üliõpilasperest. Suur osa kaasvõitlejaist on pärit tööliste ja kehvikute kodudest. Neile jagab suudium visa võitlust aineliste raskustega. Paljudel tuleb töötada viletsais kortereis ja leppida minimaalse söögiga. Pole ime siis, et mitmed kaasvõitlejad, kes alul hästi edenevad suudiumis, hiljem ei suuda nõutavat taotleda õpinguis. Kõrvaltööd ja alatoitlus vähendavad õppimisvõimet ja rõõvivad mõnegi kaasvõitleja tervise. Kuid sellevastu areneb vastava üliõpilase tublidus ja sitkus ning üllas iseloom.

Üliõpilasomaabi-idee vastukaluks üliõpilaste ühekülgsel teletuaalsele tegevusele lähendab kaasvõitlejaid praktilisele elule äratades neis huvi eluliste küsimuste vastu.

Omaabi-idee, nõuab igalt üliõpilaselt energilist teotsemist oma kaasvõitlejate kasuks. Ta on suursuguseimaid aateid ja püüdeid.

Osutagu praegune toetusnädal ja meie edaspidised üritused omaabi alal, et eesti üliõpilasperel on hääd tahet ja raudset jõudu aidata eunast ja toetada üliõpilasomaabi-liikumist.

K. Mihkla

Akadeemilise teatri asutamisele.

Üliõpilasnäitetrupi loomisest.

Näib, et Tartus teatri küsimus ei ole mitte kõige päält publiku probleem.

Kui läinud aastal mõned tege-lased protesteerisid opereti vastu draama kasuks, siis seda tege-likkude võimaluste seisukohast võttes ja mitte ainult piirdudes asja välise eelarve peatükkides näidatud summade paigutamise-ga, oli asi teatud määral mõtte-tuski. Vanemuine praeguses olu-korras oma jõududelt ei suuda lavastada korralikult operettigi, kõnelemata siis dramast.

Väikelinna publikul on küll raske ülal pida rohkem kui ühte teatrit, ja ühegi teatri puhul näit-lejad koormuvad tihtigi üle, sest ka kõige õnnestunuma näidendi laval kordamiste arv on piiratud. Meil puudub sarnane publik, kes sama näidendit suudaks järgi-mõõda mitmekordselt vaadata, ja rahva arv Tartus on niivõrt pii-ratud, et ka paremamenulise la-vastatud tüki kordamine võib sündida ainult üksikud korrad. Uut elukutselist teatrit oleva kõr-val ellukutsuda ja selleks sum-masid hankida on väga küsitav. Aga on ühtlasi ka selge, et värs-ket verd on vaja.

Vanemuise isiklikku koosseisu uuendada pole kerge: pole kohta,

kuhu vanu eest paigutada, ja pole ka kohta, kust uusi saada. Puhtasjaarmastajate teatrit asu-tada on ka vaevalt võimalik, sest meil pole sarnast seltskonda, kes kestvalt suudaks end tasuta pü-hendada täie energiaga sarnasele eriharrastusele.

Kuid üks võimalus on veel. Ja see on segateater, kus osa jõudusid, alates muidugi kõige päält näitejuhiga, oleks palgali-sed — teine osa aga komplek-teeritaks asjaarmastajatest ja asja-huvilistest kaasatõtajatest, kes siis kindla rutiini all asjatund-likul juhatusel kindlasti suudak-sid kunsti väärtuselt mitte ainult Vanemuise tasapinda ületada, vaid ka publikut teatrisse tõm-mata.

Selge on see, et Tartu akadee-milises linnas see küsimus tõu-seb üles kõige päält akadeemilise pere suunas. Meie ei kahtle, et siin võimalusi on nii asjahuvilis-test kui ka näitlejasmaterjalist. Meie üliõpilaspere hulga ar-vestades avastaksime kindlasti palju uusi jõudusid.

Selleks tuleb luua vas-tav kindel organisatsi-oon umbes akadeemiliste kooride eeskujul.

See keskkohal või toimikond

esimese ülesandena tõmbab mui-dugi kokku kõik olevad asjahu-vilised. Intiimorganisatsioonides oma omavaheliste etenduste ja fuchsteatritega on selleks juba teatud alged, et leida vastavaid jõude ja võimeid. Omal ajal pidi tekinema sarnane toimikond ka Akadeemilise Kirjandus Ühingu juure mingisuguse draama või sellesarnane toimikonna nime all.

Kuid seda küsimust piirata ühe organisatsiooni piiridega on kind-lasti asjale kahjuks. Seda tuleks võtta just laiemas ulatuses, et laiemaid ringkondi kaasa tõm-mates toetajaskond oleks suurem. Kõige tähtsam on mui-dugi vastava näitejuhi leidmine. Vast kohasema võimetega asjaarmastaja, kes alguses üldorganiseerimise oma päale võtab, suudab ise ka juba palju ära teha. Edaspidi-seks on aga tarvilik kindla pal-galise näitejuhi ametisse sead-mine. Kui selleks leidub kohane isik, võiks seda ühendada otse-selt ülikooli õppetööga. Tema ülesanded ei piirduks mitte ainult üliõpilasnäitetrupi juhti-misega, vaid sellega üheskoos peaksid käima ka igasugused vastavad kursused, harjutused ja loengud.

Hugo Raudsepa avalik kiri „Homo theatralis’ele“

(Ei ole küll veel ilmunud)

„Suur tänu, härra „theatralis“, hea reklaami eest — nüüd leian, et teie olete siiski tarvilik inimene.“

Väga tarvilikud oleksid näit. kestvamad harjutused ja kursused, näit. diktsiooni ja deklamatsiooni alal. Mitte ainult asjaarmastajaile näitlejaile, vaid ka mitmetegi teaduskondade üliõpilastele, tulevasil pedagoogidel on väga suureks pahanduseks, kui ei saa nende diktsioon õieti koolitatud. Isegi otsesed kõnehäired võivad saada siin silmaspeetavateks, sest need on segajaiks kõigile, kel tegemist suulise väljendusvormidega, olgu siis pedagoogid, juristid, teoloogid j. n. e.

Peale selle otsese näitekunsti arendamise tuleb ülikooli lõpetajail, kes pühenduvad avalikule tegevusele, seltskondlikus elus sagedasti osa võtta sellistest organiseerimistööst maal ja

provintsis. Vastavad eelteadmised ja oskused ei teeks meie maanäitelava oludele mitte kahju.

Me arvame, et mõnede teaduskondade juures vastavad loengud ja harjutused võiksid olla teatud piirides isegi otseselt kohustuslikud üliõpilastele.

Nende harjutustega üheskoos aga kujuneks välja kitsama ringkonnalisem kaader erihuvilistest asjaharrastajatest, kes võiksid üheskoos võtta ette kindlasihilisemad ülesanded mõnede näidendite j. n. e. lavastamisele asumisega. Siin ei saa muidugi ka mööda elukutselistest ja palgalistestki jõududest, kes peavad moodustama kogu võimaluste tuumiku. Üksikute näidendite lavastamisel ei tarvitsegi siin püüel-

da taga ajada kohe algusest päale mingi puhta irratsionaalse kunsti kõrguste himääre — vaid ka kergemate lavatükkide läbitöötamine, aga hästi läbitöötamine kõigi võimete rakendades, suudaks anda võimalusi mitte ainult harjutisainetena, vaid ka meie teatrielu rikastumisenä. Nende ridade kirjutaja on näinud meie maakohdades vahest hoogsamat ja paremat mängu kui Vanemuise hariik keskmine tasapind. Ei saa siis oletada, et meie üliõpilaspere ja akadeemilised ringkonnad ei suudaks rohkem pakkuda.

Tuleb arvestada veel sellega, et korrallikkude ettekannetega ei suuda me luua mitte ainult rikastisi üliõpilaspidudele, vaid sarnane asja lahendamine võiks sellisele organisatsioonile olla ka majanduslikke kulusid kattev. Teadlik järjekindel töö kolme kuni nelja semestri kestusel kindlasti juba saab tugevad jäljed jätma meie teatripublikusse. Ja kahe kuni kolme aasta jooksul võidakse ka tagasi meelitada teatrisse see publik, keda Vanemuine sealt senini eemalevõõrutanud.

Rida praktilisi küsimusi — ruumide võimalused j. n. e. oleksid ka peatselt lahendatavad. Kui on raskusi ees vast väljaspoolt ruumide saamisel, siis võiks hakata mõtlema esialgsete ruumide saamisele isegi ülikooli ehitiste hulgas. Ja ei oleks midagi iseäralikku, kui elades kerkiks meil Tartusse Ülikooli Valitsuse kaasabil a k a d e e m i l i n e teatrihoone. Selleks aga need võimalused hakaku muidugi päale teatrielu sisulise külje loomisega.

Ja siin on, nagu juba alguses märgitud, esimene asi vastava organisatsiooni ellukutsumine. Algsuunidid võiksid lähtuda Edustuse kaudu vastava ülesandelise koosoleku kokku kutsumisest, kus organisatsioonide esitajad saaksid üheskoos moodustada kestva toimkonna, mis edaspidi muutuks iseseisvaks.

Arvame, et see on lõppude lõpuks kõige soodsam võimalus Tartu teatrielu ja teatriküsimuse lahendamiseks.

Üliõpilasmaabi katsetisi Tartu Üliõpilaskonnas.

Arvamusi «Üliõpilaslehe» (1914—1930) veergudelt ja praegused tulemused.

Kõrvalseisjale võib näida, et üliõpilasmaabi-idee ja -ettevõtted on alles tärkamas Eesti Üliõpilaskonnas. Ometi oli omaabi-idee liikvel eesti üliõpilaskeskuses juba eesti üliõpilasorganisatsioonide koondumisalgaastul 1914. a. paigu. Siis hakati õhutama ja propageerima üliõpilasmaabi-ettevõtete ellukutumist, et luua eesti üliõpilasile soodsamaid tingimusi ülikooli stuudiumiks. Need omaabialgatused on päevakorral olnud pidevalt tänini, kord seistes Üliõpilaskonna Esinduse tegevuskavas esikohal, kord jälle jäädes kõrvale ja andes teed teistele üliõpilasüritustele. Omaabiettevõtteid haaravaid küsimusi on üksikasjaliselt lahendatud ja harutletud vastavate toimkondade ja komisjonide ning Esinduse üldkoosolekuil, üldmõtteid ja põhimõttelisi seisukohti on aga käsitletud üliõpilask. häälekandjas „Üliõpilaslehes“.

Üliõpilasmaja.

Juba 1915. a. maikuu algatab A. S-k „Üliõpilaste lehes“ eesti üliõpilasmaja asutamismõtte, — „kus kõik üliõpilased üheõiguselised, kus töö, tegevuse ja ühiste ettevõtete alal kokku puututakse, üksteist õiglaselt hindama harjutakse ja vastastikku üksteist täiendatakse“. Üliõpilasmajas peaksid leiduma: eestikeelne **raamatukogu**, mis kergendaks üliõpilastele uurimustööde tegemist; **lugemislaud**, „mis jooksva vaimu elu edustajana noortsugu omaaja vaimlise elu tipul peab hoidma“; **võimla**, kehalise väljaarenemise eest hoolitsemiseks; **koosolekutesaal** „laiema üliõpilas-ringkonna mõttevahetuse võimaldajana“. „Niiviisi saaks üliõpilaste maja kõigi Eesti üliõpilaste omavaheliseks keskkohaks.“¹⁾ — Esitatud soovid moodsast eesti üliõpilasmajast said vaimustava poolehoidu osaliseks akadeemilistes ringides, nimelt on seks otstarbeks viliistlaste ja üliõpilaste poolt lubatud kokku panna 10.000 rubla.

Kuid sõjakeerises vaibusid mainitud kavatsused ja täitused Tartu eesti ülikooli rajamise päevil, mil Eesti Üliõpilaskonnale kasutada anti vene üliõpilaste ühiselumaja Hetsli tän. 1, kahjuks küll ainult ajutiselt

1924. a. propageeritakse uue Üliõpilasmaja ehitamist, sest „ilma üliõpilasmajata on üliõpilaskond kui tervik tegelikult olematu. Üliõpilasmaja, kui akadeemilise pere koonduskoht, on tarvilik täiendus Ülikooli juure.“¹⁾ Üliõpilasmaja toimkonna poolt töötati välja „Üliõpilasmaja Ehitamise Seltsi Põhikirj“, mille saatis Üliõpilask. Juhatus 29. X 1924. Ülikooli Valitsusele seisukoha võtmiseks. Ent asi lahendus hõlpsamini. Ülikooli Valitsus ostis Üliõpilaskonna jaoks Ed. Bergmannilt ülikooli kõrval asuva maja, mille ta Üliõpilask. soovide kohaselt laskis ümber ehitada 1925/26. a. Praegune Üliõpilasmaja anti Üliõpilaskonnale kasutamiseks 1926. sügissemestril vastava lepingu alusel. Nõnda sai Tartu rohkearvuline üliõpilaspere ammuigatsetud eesti Üliõpilasmaja, kus töötab üliõpilaskööök ja leidub suur koosolekusaal ning avar lugemislaud, kus asuvad Üliõpilask. ettevõtted ja ja mitmed akadeemilised organisatsioonid. Kuigi meie Üliõpilasmaja oma asukoha, ruumide ja sisse-seade poolest võiks rahuldada täiel määral kõikide kaasvõitlejate vastavaid tarvidusi ja olla üliõpilaspere koduks, siiski jätab ta nii mõndagi soovida. Välismaa üliõpilasmajad oma äärmise puhutusega, õhurikkuse ja korralikkusega on märkamatu muutunud koduseiks ja mugavaiks neid külastajatele üliõpilasile.

Üliõpilaskorterid.

1921. a. augustikuus, korterite otsimisajal, kirjeldatakse „Üliõpilaslehes“ pikemalt Tartu halbu ja kalleid üliõpilastele üüritavaid kortereid ja kokkuvõttena mainitakse:

„korteriküsimuse lahendus võib meil, nagu teisedki küsimused, sündida ainult üliõpilaste omaabi teel. Niisugust eeskuju näeme muu seas ka Saksamaal, kus juba ammugi on tegutsemas sellekohased üliõpilaste korterikomisjonid või korteri bürood.“¹⁾ Kolm aastat hiljem konstateeritakse: „Ei taha ju keegi salata, et Tartu üliõpilaste korteriküsimus äärmiselt terav on... Üliõpilaste korterikit-sikust ei suudaks ehitatav mõnekümne või ka sajatoaline maja ikkagi vähendada.“²⁾

Palju on varem kõneldud korteribüroo asutamisest Üliõpilaskonna Esinduse juurde, kuid sõnadest tegudeni seni pole jõutud. Mainitud ülesandeid on täitnud **musttahvel** ülikooli peahoone koridoris ja kristlikkude ühingute vastavad bürood.

Samuti on Üliõpilask. Esindus kavatsenud lähemal ajal ehitada või osta üliõpilaskorteriolude kergendamiseks ühiselumaja, kus leiduksid tervishoidlikele nõudeile vastavad lihtsad, kuid puhtad ja mugavad üliõpilaskorterid. Selline kavatsus esineb nüüdse Esinduse töökasas: „üliõpilaste korterite vahetalituse loomine ja korteriolude parandamine uute üliõpilaskorteri ehitamise näol riikliku ja seltskondliku toetuse ja üliõpilasmaabi alusel“. Enamik üliõpilastest, kes peavad elama ja töötama õhuvaeseis, poolpimedais ja räpaseis kortereis, loodab, et üliõpilask. Esindus oma sellekohastest kavatsustest ei loobu, vaid nad varsti teostab kaasvõitlejate tervise kaitseks.

Üliõpilassöögisaal

on olnud Üliõpilaskonna valu- ja lemmiklapseks. Vähe leidub neid aktiivseid üliõpilastegelasi, kes pole mõelnud üliõpilasköögi korraldusküsimust, kes pole sõna võtnud „Üliõpilaslehes“ üliõpilassöögisaa li kohta.

Juba 1915. a. „Üliõpilaste leht“

1), Üliõpilasteleht“ 1915. a. lk. 70—72.

1), Üliõpilasteleht“ 1924. lk. 74.

1) „Üliõpilasteleht“ 1921. lk. 23.
2) „Üliõpilasteleht“ 1924. lk. 74.

esitab loosungi: „Üliõpilaste majas asugu Eesti köök!“ Siis „meie üliõpilaskonna terviseisukord, töõjõud, energia tõuseks palju kiiremini, kui seda praegu suurest spordi tagaajamisest loodetakse.“ Selle ülesande teostamisele õhutatatakse eeskätt eesti naiskaasvõitlejaid ja perenaissi³⁾. 1920. a. oktoobris annab V. Sumberg asjatundliku ülevaate lõunasöökkide toiduainete kalooriaist ja turuhindadest ning jõuab tulemusele, et kaavatsetavas üliõpilasköögis maksaks I lõuna 19,9 mrk., II — 18,5 m. ja III — 17,7 m. „Kokkuvõtlikult peab tunnistama, et hästi toitvaid, tervishoidlikke nõudeid täitvaid lõunaid praegu võimalik on korraldada ja hästi odavama hinnaga eest kui söõgimajades.“⁴⁾

Samas „Üliõpilaslehes“ palutakse kaasvõitlejaid avaldada oma soove ankeetlehe kaudu söõkide ja söõgisaali korralduste kohta.

Eesti Üliõpilasköögi algaasta (1920/21) tegevusaruandes rõhutatakse:

„Ülevõttes asjaajamise ja varanduse, leidis Majandustoimkond suured võlad eest. Köök töötas suure puudujäägiga, söõjate arv oli vähenenud, 60—80 inimest päevas — kuna köök 250 inimese jaoks sisse seatud oli. Hakati teid otsima puudujäägi katmiseks ning üliõpilasköögi tugevale alusele seadmiseks. Astuti läbirääkimistesse Ameerika Kristliku Noortemeeste Ühingu ja ning Ameerika Abilaudmise Komitee, millele lahel vastulekul üliõpilasköögi jaoks 1.000.000 kalooriat toiduainetes määrati lubadusega, iga kuu kööki sama suure toiduainete hulga varustada. „Ameerika onu“ abi pani köögile kindla aluse. Lõuna väärtus tõusis märksa. Lõuna hinda alandati 20 margani, lõunastajate arv tõusis kuni 370, mispärast uutele soovijatele koguni ära öelda tuli.

Üliõpilaskonna juhatuse poolt määratud 60.000 mk. toetus aitas köögi suurematest võlgadest välja. Ka pandi Tartu Eesti seltskonna poolt üliõpilasköögi heaks karbikorjandus toime, mis üle 50 000 mk. sisse tõi, missugune summa köögi inventari muretsemiseks määrati⁵⁾.

Aruanne osutab, et üliõpilasköök, mida juhtis eraõkonom, juba tegevusalgpäevil hakkas majanduslikult kiratsema. Suureks toetajaks oli üliõpilasköögile 1921. a. I semestril „World's Student Christian Federation“, mis varustas

3) „Üliõpilaste leht“ 1915, lk. 182—184.

4) „Üliõpilasteleht“ 1920, lk. 25—29.

5) „Üliõpilasteleht“ 1921, lk. 5.

Tartu Üliõpilaskonna söõgisaal.

üliõpilaskööki toiduainetega ja võimaldas umbes 130 üliõpilasele priilõunaid (1—4 nädala kestel) üliõpilasköögis Ameerika Abilaudmise Komitee kulul.

1921. II poolaastal „üliõpilasköögi tegevus on keskmine. Sööõmas käib 230 inimest. Lõunad maksavad 25 mk., kuna nad endale 28 mk. 50 p. maksma lähevad. See tuleb sellest, et püütakse meelega paremaid lõunaid anda, kuna puudujääk kaetakse toiduainetega, mis ameeriklased läinud aastal andsid ja mille peale nad enam ei pretendeeri.“⁴⁾

Järgneval aastal ollakse üliõpilasköögi tegevusega rahul, sest üliõpilasköögis on suutnud pakuda „mööõduka hinnaga akadeemilisele kodanikule väärtuslikke toiduaineid sisaldavaid lõunasööõke, mis kalooriate arvu kui ainete vahekorra poolest täiesti otstarbekohaseks tuleks tunnistada.“⁵⁾

1923. a. ja 1924. I sem. on üliõpilasköögi tegevus õige väike. Köögis valmistati ainult ühesuguseid, ühehinnalisi ja vähese vaheldusega lõunaid. „Ü-köök on sarnanenud sõõdurite kasarmule, kus iga-ühele antakse üks ja sama portsjon lõunat, alguses isegi nõuti lõuna saamiseks kvoorumit (8 inimest).“⁶⁾ Tol ajal oli üliõpilasköögis primitiivsemaid: suured lauad 8 söõjale, istumiseks pikad pingid nagu talutares, suppi toodi nelja jaoks ühes vaagnas, ainult

üks praad jne. Ühe sõõnaga kõik rajatud lihtsuse ja üheväärsuse põõhimõõtteile. Kuid lõunastajaid oli imevähe, ainult mõõnikümmend.

1924/25 tegevusaasta kestvaõõl püüdis „Ül. majandustoimkond ettevõõttele, mis eelmisel aastal pea väljasuremiseni jõõdis, uuesti elu sisse puhuda. Püüiti köõki, mis sõõjaväe kasarmu taoliseks muutunud, kõõige vähemalt erasõõgimajade tasapinnani tõõsta. Palgati uus pidaja, loodi uus sisemine korraldus ja kindel kontroll söõgivalmistamise üle. Hind lõuna eest jäi endiselt 35 mk. Selle tegevusega saadi niikaugemale, et — jõõuluku söõjate arv 200 pääl tõõsis, kuna lõunate väärtus palju kallimatest erasõõgimajadest kõõrgem.“ — Kuid on ka kindlad eeldused olemas, et uude majja ülikooli lähedusse üle minnes, kuhu võimalik on kõõiki täiesti uuesti ja ajakohaselt mahutada, majand.-toimkond suudab kõõgi tarvilisele kõõrgusele tõõsta.“³⁾

Kui 1926. II semestril asus üliõpilasköök praeguse Üliõpilasmaja avaraisse ruumesse, siis esialgu tõõsis söõjate arv. Majandustoimk. poolt korraldati vahetevahel ankeete, et tutvuda lõunastajate arvumuste ja soovidega. Kuid ikkagi ei suõõtnud eraõõkonoomi poolt korraldatud üliõpilasköök kaasvõõtlejate õõgustatud nõõudeid rahuldada. Sõõõgid olid sageli maitsõõtud ja kvaliteedilt alaväärtuslikud. Ei saa sugugi etteheiteid teha kaasvõõtlejaille, et nad ei oleks küõllalt taõõtnud oma osavõõtuga toetada üliõpilasköõki. Peasõõõõdlaseks oli aga

4) „Üliõpilasteleht“ 1921, nr. 12, lk. 19.

5) „Üliõpilasteleht“ 1922, nr. 4, lk. 14.

6) „Üliõpilasteleht“ 1924, nr. 10, lk. 146.

3) „Üliõpilasteleht“ 1925, nr. 3, lk. 42, 43.

omakasupüüdlilik ökonom, kes tarvitab söökide valmistamiseks odavaid ja mittetoitavaid produkte, et võimalikult palju teenida. Eesti Üliõpilasköögi üheksa-aastane ebaõnnestunud olukord (1920—29) eraökonomi ettevõtteks osutas ilmest, et on tarvis luua uus alus üliõpilasköögile.

Möödunud semestri alul algaski üliõpilaskonna sõrgisaal puht-üliõpilasmaabi-ettevõtteks uuesuunalist tegevust, mis on annud kaunis häid tulemusi (vt. „Üliõpilasleht“ 1929., lk. 193—4). Olen veendunud, et praegune Üliõpilasköögisalaal oma üheksa-aastase tegevuse kestel areneb eeskujulise maks ja otstarbekohasemaks sõrgisaaliks kogu Eestis, kui kaasvõitlejail jätkub praktilist oskust ja hääd tahet kord-korralt ikka kõrgemale tõsta üliõpilasköögisalaali toitudeväärtust ja täiendada üliõpilasköögi sisseseadet ja korraldust Lääne-Euroopa üliõpilasköögisalaali eeskujul.

Üliõpilaste haigekassa

Üldkava koostati juba 1921. a. kevadsemestril ja esitati Ülikooli Valitsusele põhimõtetelise seisukohtade võtmiseks 1924. a. Haigekassa ülesandeks oleks maksuta arstiabi ja arstimisvahendeid anda Tartu üliõpilastele; võimaldada neile haigeksjäämise korral maksuta ravitsemist ja toetada neid haiguse ning õnnetute juhtumiste korral. Nende ülesannete teostamiseks tuleks kõigil üliõpilastel maksta haigekassa maksu; samuti peaks ka valitsus tarvilisi toetussummasid andma.¹⁾

Alles 1928. I semestril võeti Tartu Üliõpilaskonna Haigekassa Põhikirjaga lõplikult vastu ja saadeti Ülikooli Valitsusele kinnitamiseks. Kuna Haigekassa liikmeiks on kõik immatrikuleeritud üliõpilased, kes peavad sunduslikult tasuma oma liikmemaksu ülikooli kassale õppemaksu õiendamisel, siis on tekkinud Ülikooli Valitsusel raskesti manitud põhikirja kinnitamisel. Need takistused lahenevad loodetavasti, kui võetakse Tartu Üliõpilaskonna põhikirjaga lõplikult vastu. Haigekassa fond on juba

rajatud, mis suureneb ka käesoleva toetusnädala tulude arvel.

Õpilaenu fondi asutamismõte tekkis Üliõpilaskonnas juba 1920. aastal. Nimelt kavatseti esialgu hankida üliõpilastele nende raske majandusliku seisukorra parandamiseks riiklikku toetust. See kavatus ei annud loodetavaid tagajärgi¹⁾. 1923. sügissemestril võetakse juba õpilaenu fondi eelnõu harutlusele Esinduse koosolekul ja seda küsimust käsitletakse üksikasjalisemalt „Üliõpilaslehes“. Sotsiaal-filosoofilise Seltsi poolt esitati 6. X 1923. Eesti Vabariigi proletaarliste üliõpilaste riiklise toetuse seaduse eelnõu, mis Esinduse poolt tagasi lükati. Vastu aga võeti 1924. kevadsemestril Tartu ülikooli üliõpilaste õppelaenu fondi eelnõu, mille järgi fondi ülesandeks: pikaajalist 2% laenu anda T. Ü. üliõpilastele Eesti Vabariigi riigikondsusest, kes ülikoolis õppimiseks ainelist toetust vajavad; 2) stipendiume ja toetusrahastid määrata T. Ü. üliõpilastele õpitöö edendamiseks.²⁾ Kahjuks

- 1) „Üliõpilasleht“ 1921, nr. 1, lk. 21.
- 2) „Üliõpilasleht“ 1924, nr. 2, lk. 23 ja 1925, nr. 3, lk. 75.

ei leidnud mainitud õpilaenu eelnõu üldse teostamist.

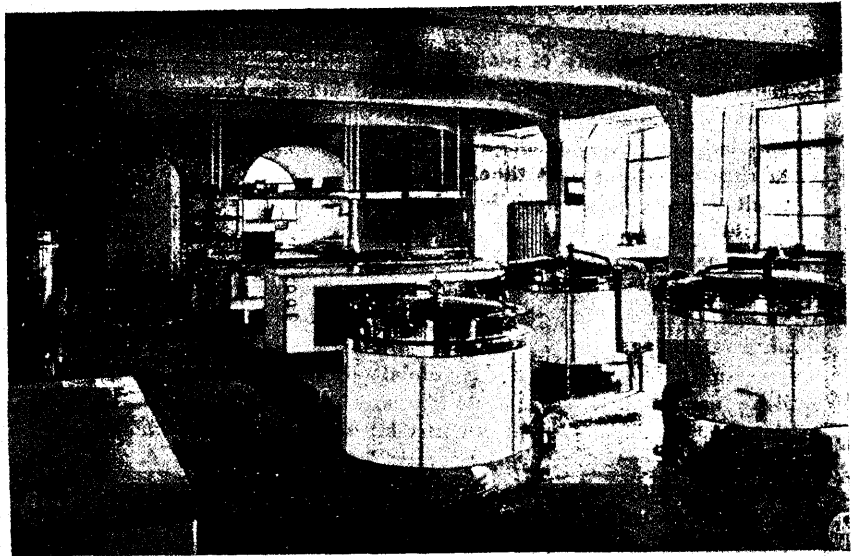
Läinud aasta alul töötas Üliõpilaskonna õpilaenu toimikond ühes Haridusministeeriumiga välja uue õpilaenu seaduse, milline eelmisel semestril Riigikogu poolt vastuvõtmata jäeti, kuna 20% üliõpilastest on õppemaksust vabastatud ja üliõpilaste arv on liiga suur. Nii on nurjunud kõik Üliõpilaskonna katsed õpilaenu fondi alal.

Üliõpilask. Esindus on muudeltgi aladel, näit, üliõpilastööbõrsi asutamine, õppemaksu kõrgendamise vastu võitlemine jne., teotsenud, et kaasvõitlejatele luua majanduslikke võimalusi studiumi alal ja aidata neile peale ülikooli lõpetamist tööd leida. Kuid vähe on suudetud siin korda saata.

Eespool-ettetoodu osutab ilmest, et majanduslik rünnak Üliõpilaskonnas tema möödunud tegevuse kestel on olnud tugev ja võimas. Palju on kõneldud ja katsetatud, kuid minimaalset on selle lühikese aja kestel saavutatud. Senisele katsetamisajale peaks järgnema viljakas üliõpilasmaaettevõtete teostamis- ja teotsemisajastu.

K. Mihkla.

Eeskujulik üliõpilasköök.

Köök Dresdeni üliõpilasmajas.

Valmistab toitu kunj 200 üliõpilasele päevas.

1) Vrdl. „Üliõpilasleht“ 1921, nr. 1, lk. 6 ja 1925, nr. 3, lk. 43.

Kuhu saatuse käest.

Kuhu saatuse käest
tahad põigelda,
süda, meel, inimen, rahvas, maa?

Tuleva aja silmade kaest
läbi tungida ei küll saa.

*

Saatuse tund tahab sind hõigelda,
kui sa ka lähleksid merede otsa.

Või sina, hull, sööstuksid
alla kosest,
ripuksid maha kasest

või vaimupimedaks ööstuksid,
tema, su saatuse, leiaks su kätte.

Meeletu mees,
sina otsid valgust ja varjupaika,
ja sinu taga, ümber ja een
paistavad võõrad tuled
läbi pärgade reburaika.

Kui veel saad, tagasi põika.
Sinna sa siiski lähed, kun ootab
sind saatuse.

Inimen, rahvas, maa,
oma südamesse vaata!

Henrik Visnapuu.

Möödunud kirjandusnädal.

In memoriam.

Tuli kui saks ja lõks kui sant — selle igivana tarkusega on teda kõige parem iseloomustada. Võib-olla oleks ta tulles küll võinud olla rohkem kellakõlinal ja pasunate puhkumist, aga selle-eest ta minnes oli tal veel vähe kahest kargust.

Oli see kirjandus enne „nädalat“, mis ta veel oli, kuid nüüd sai ta kolki armetult.

Põhjusi ebaõnnestumises võiksime otsida üldises korraldustöös, asja organiseerimises ja ettevõtlikkuse ning algatuse mannetuses, kuid näib, et need on kõik sekundäärse tähtsusega.

Meil nähtavasti ei mõisteta juba eeldistest peale selliste nädalate mõtet. Sellised nädalad on kõige pealt — peaksid seda vähemalt olema — propaganda nädalad. See on — nädalaga pühitsetud nähtele omastatakse erilist jaatavat tähepanu. Rõhutatakse kõige pealt vastava nähte positiivseid külge.

Ei kõlbaks „Eesti nädalal“ näit. siinama hakata meie oma maa kaupe välismaiste tuluks, ei kõlba „Kala nädalal“ hirmutada rahvast haugides leiduvate maoparasiitide idudega või koguni kurkuminevate ahvena luudega.

Kuid mööduvad kirjandusnädalal talitasime teisiti. Selle asemel, et kirjandusega rünnata kogu kultuurilist loidust, hakati — ja ka just kultuur- ja kirjandustegelaste enestegi poolt hoopisid ja kabjahoopisid jagama kirjandusele, kirjanduslikkudole üksiknähtele ja üksikvooludele — ning väga tublisti ka õiendama omavahelisi arveid.

Nüüd leiti paras aeg P-stiilseks demagoogitsemi-

seks rahva ees, leiti paras aeg perversiks moraaltsemiseks kõrgenimelise sotsiaal- ja rahvuspedagoogika nime all.

Kokku oli see pigemini kirjandusvastane propaganda nädal — kopeeritud vast S S S R-i usuvastastest propagandast.

Heameel on vaid, et mitte kõik end ei lasknud sellest hirmutada — kõigi siunamiste kiuste on mõnigi kaasvõitleja mõnikümmend ja mõni üle sajagi krooni ohverdanud kultuuri moolokile — on mõnigi noor rebane raamatute väljaloosimist toetanud oma kahe kuu teenistusega.

See näitab, et meile nii eriomast virisemist ja iga-sugu irisemisvõimaluste ärakasutamist leidub noorsoos, Jumal tänatud, ikkagi vähem, kui seda ilmestub meie rahvajuhtide ja avaliku elu profiilis.

Kui meie oleme protestinud depressiivse hüpohondrilise halisemise vastu üldiselt meie avalikus elus, siis möödunud kirjandusnädala laiba juures oleks enam kui küllalt põhjusi apelleerida iga-sugu sündsustundelegi.

Sündsusetunne peaks keelama pidupäeval minna otsima nimelapse näolt vistrikke.

Seda on aga tehtud. Seda on lubanud enesele meie rahva nimekaid mehi.

See rahvakasvatavate enesekasvatamatuse demonstreerimine on küllalt selgelt näidanud, et kasvatavad peavad hakkama ise oma teed käima.

Seda õnnetult kodarate vahele sattunud kirjandusnädala laiba nimel.

Akadeemiline Kooperatiiv üliõpilaste majanduselu tegurina.

Rohkem kui kunagi varem kõneldakse ja kirjutatakse tänapäeval üldistest majanduslistest raskustest. Ikka sügavamale ja sügavamale tungib arusaamine, et meie majanduselu korraldus peab läbi murdma uusi teid ja nii mõnigikord esiletikkuv eelarvetus peab aset andma kavakindlusele.

Ka akadeemiline pere, eriti meie, üliõpilased, oleme seotud paratamatult oma rahva üldise majandusliku olukorraga. Sellega tuleb meil arvestada ülikooli seintegi vahel. Meie ei või kulutada olevikus üle võimaluste ega hellitada ka tulevikku lootustega, mis suuremad tõelikkusest.

Kuid on vanaks traditsiooniks, et üliõpilane ei kaeba ega nuta oma häda, vaid peidab oma mured enesesse ja omab mõnigi kord ainult näilik-lustlikku tuju. Siiski mitte ainult lustilikus tujus teoretiseerimine või mõttetus vanemate ehk panga raha raiskamises ei ole meie üliõpilase majanduslik programm, vaid tarvilikul korral on meie akadeemiline noorus käed külge pannud, et kindlustada olevikku ja rajada kogemuslikku tulevikku. Üheks sarnaseks omaabi ettevõtteks on ühistegeline A k a d e e m i-

line Kooperatiiv oma kirjutusmaterjali ja raamatukauplusega ning mitmekesiste teiste ettevõtete. Akadeemiline Kooperatiiv ei ole ellu tõusnud mitte tungist tegutseda, organiseerida, või organiseeritud olla, vaid tõelisest tarvest ja teadlikust põhjendatud majanduselu nõuetest.

Oma raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupluse asutamine on üliõpilaskonnas juba 1922. a. peale kõne all olnud Üliõp. Edustuses, ja Akadeemilises Ühistegevuse Seltsis. Viimase poolt töötati välja esialgu põhikirja, mis leidis vastuvõttu Ül. Edustuse poolt 1927. a.

Tegelik teostamine aga viibis. Peatähelepanu nõudsid üliõpilaskonna üldorganisatsiooni küsimused. Samuti vajas oma kaupluse mõte süvenemist laiemates hulkades kui ka tarviduse pealetungi. Meie majanduslik arusaamine on alles viimaste aastate kestel vabanenud inflatsiooni-ajajärgu paisetest ning omanud oma tõelise pale. Viimane äriolu on kindlasti üks põhjustest, mis soodustas Kooperatiivi mõtte uuesti tekkimise. 1929. a. kevadel Akad. Ühistegevuse Seltsi

algatusel ja õhutusel moodustati Ülikooli, Üliõpilaskonna ja Akad. Ühistegevuse Seltsi esindajatest komisjon, kes töötas välja Kooperatiivi põhikirja, mis kinnitati Kohtu- ja Siseministeeriumis ja mille põhjal Koop. eesmärgiks on akad. pere majandusliku olukorra parandamine ja ühistegevuse arendamine.

Põhikirja järele võivad Kooperatiivi liikmeteks olla ülikooli õppejõud ja koosseisudes ettenähtud ametnikud ning teenijad, endised ja praegused üliõpilased, juriidilise isiku õigusega akadeemilised organisatsioonid ja asutised.

Praegu on kooperatiivil ligi 800 liikmeline ülikooli õppejõududest, üliõpilastest ja vilistlastest koosnev liikmeskond.

Kooperatiiviruumid asuvad Jaani tänav 7 ja tema tegevus alla kuuluvad järgmised alad:

a) kauplus, kust võib saada otstarbekohaselt ja soodsalt büroo- ja kirjutustarbeid, õpperaamatuid, kodumaa ja väliskirjandust, kirjutusmasinaid. Kooperatiivi kaudu on seni ostnud oma kirjutusmaterjalid rida ülikooli asutisi, eesotsas Tartu Ülikooli Valitsusega. Väliskirjanduse tellimine, millele alguskuul on veeretatud rida tõkeid, on praegu soodsalt lahenevas.

b) T. Ülikooli väljaannete, albumi „T. Ülikool 1919—1929“ isikliku koosseisu, loengute kava j. n. e., ning akadeemiliste asutuste väljaannete pealadu.

c) ajalehtede ja ajakirjade tellimiste vastuvõtmine.

d) ülikooli õpperaamatute kirjastus. Eeskätt tulevad kirjutamiseks Tartu Üliõpilaskonna ülesandel praegu trükkiminevad:

1) E. Ein'i poolt tõlgitud Bonfante „Rooma õiguse ajalugu“ ja

2) E. Kilkson'i „Füüsika praktikum Tartu Ülikoolis“.

e) tarvitatud raamatute komisjon.

Peale selle saavad Kooperatiivi liikmed sellekohasel kokkuleppel liikmekaardi ettenähtamisel parematest Tartu üliõpilastest

Üliõpilasomaabitõelased Dresdenis II rahvusvahelisel omaabi õpinaädalal 1929. suvel.

hinnaalandust riide-, saapa-, galanterii-, koloniaal-, apteegi- ja rohu-, spordi-, mööbli-, pesu- j. t. kaupade alal, kindlustusseltsides, juukselõikamise ja pesutöö kodades.

Kooperatiivi ümber koondunud liikmete arv kui ka kooperatiivi kasutamine tõendab selgelt, et meie Üliõp. perel teadliku riigikodanikuna on põhjendatud arusaamist majanduselu otsfarkkohasest korraldusest. See omalt poolt julgustab ja kohustab ka kooperatiivi oma tegevust süvendama ja arendama.

Eriti tuleb Koop. arenemises alla kriipsutada Ülikooli Valitsuse, Tartu Üliõpilaskonna ja üksikute asutiste kui ka isikute heatahtlist suhtumist ja toetust. Väsimata sõbrana ja juhatajana on kaasa aidanud prof. dr. med. H. Koppel.

Üliõpilasorganisatsioonid omalt poolt on tänuväärset kergendanud kooperatiivi organiseerimist. Nii on tervikuna Kooperatiivi liikmeks astunud teatamise järjekorras: Eesti Naisüliõpilaste Selts, korp! „Frat. Filia Patriae“, ÜS. „Liivika“, korp! „Frat. Estica“ ja enamik Eesti Üliõpilaste Seltsi, korp., „Viro-

nia“, korp! „Sakala“ jateiste org-ide kaasvõitlejaid.

Praegu kuuluvad Kooperatiivi juhatusse esimehena — A. Mänd, abiesimehena — A. Treufeldt, laekahoidjana — H. Evert, kirjatoimetajana — J. Hannibal, abilaekahoidjana — H. Akkermann. Nõukogusse: A. Maaser, K. Pikkat, V. Lill, A. Saukas, H. Paalmann ja A. Jürmann.

Ärijuhina on alaliselt kooperatiivi teenistuses E. Kull. Peale selle raamatupidaja ja praktikanid.

10. 3. 30.

A.

Naiskorporantlikkuse loomulikke piire.

Psühholoogiline skits.

Iga võitlus on võistlus: elu karmi seaduse „principium exclusi secundi“ tegelik tõestamine.

Esimene võitlus on liikide võistlus olemasolu ja valitsuse pärast. Inimeste terav relv — mõistus — võitis selles sõjas kõik teised loomad.

Teine võitlus on üksikute ühetõuliste võistlus Platz an der Sonne pärast. Kaks päikest on teatavasti kõigil organismidel — kaks lõbu (ja noru) allikat, kaks õndsust, kaks hüve ja sihti. Üks on: ennast säilitada ja rahuldada kõhu huve. Teine: suguline tarve. Kõik muu on sekundäärne ja enamikus koguni lihtsalt jootub neist põhisuundadest.

Seni kui üks liik ei ole saavutanud lõpliku ülivõimu, hoiavad tavaliselt üheliigilised kokku toiduhankimisel ja võistlusel olemasolu eest. Aga võit tekitab mandumise. Harva juhtub, et üheliigilised loomad võistlevad — võitlevad söögi või korteri pärast nagu inimesed. Üksteise vihane hävitamine neil põhjusil on alles inimeste — ilmavalitsetjate saavutus. Hunt hunti ei murra...

Ürgne aga on suguline rivaliteet. Võitlus emase eest ja pärast on igavene võistlus. Kas kaklevad kuked, põdrad või mehed — loomulikku lõppu ei tule enne, kui on võlunud liigset verd.

Mehe ja naise kui üksteist täiendavate organismi osade vahel aga õieti ei tohiks olla võistlust. Siiski on võistlus nende kui isikute vahel. Naine ei taha olla üksi emane; ta tahab olla ka inimene. Ning seepärast ta ei taha olla sugulises vahekorras loomulik — alluda mehele — ja provotseerib koguni mingi „sugulise võitluse.“ Seepärast ongi „armastus“ säärane keeruline asi: naise süü läbi. Õigemini küll: inimese süü läbi, kes peitub naises. Kuid siin pole koht arutella, kuivõrt üldse naine on inimene. Olgu vaid märgitud, et loomulik maitse tunneb suurt vastikust nähes naise ja mehe võitlust. Üheltpoolt seepärast, et ta taipab selle bioloogilist mõttetust. Teiseltpoolt seetõttu, et iga säärane võitlus viipab põhivõistlusele — sugulisele aktile. Seetõttu tundubki jälk (võrdle põhjusega!), kui mees võidab naise; ja naeruväärne (= ebakohane ja ebaloomulik bioloogilises mõttes), kui naine kolgib meest. Mõlemist hoidumiseks katsutaksegi naisi eemal hoida mehelikest tööaladest. Naine pole seda veel taibanud. —

Inimene on arenenud kaugemale kõigist loomadest. Osalt muidugi kasutades õieti omi loomulikke algmeid ja arendades neid määratuseni. Teiseltpoolt aga ka kahtle-

mata oma ebanormaalsuse tõttu, oma perversioonidega ja inversioonidega.

Loomulik võitlus on võistlus emase pärast. Inimene on lisanud sellele motiivile rea teisi põhjusi. Inimlikus loomuses aga manifesteerub endastmõistetavalt see ürgne tähendus: nii näiteks unelmisümbolikas. Seepärast saame aru, et võitlus ja kakelus kui sümbolid tähendavad just sugulist rivaliteeti, ehk äärmises transkriptsioonis selle tulemuse tagajärge: sugulist akti-ennast.

Seni kui mõistus polnud veel organismis läbilõõnud suurvõim läksid kuked kana pärast harjapidi kokku; põdrad purustasid sarved ilusa emase võitmiseks; mehed aga tõmbasid mõõgad, et välja astuda oma unelmitest printsessi eest...

Praegu sooritatakse vähemalt tsiviliseeritud ringkondades seda rahulikult. Siiski mälestagem noidki aegu, kus igaleühele kohe tera taheti anda. Kui aga juhuslikult oldi väga suured sõbrad, siis kinnitati ja demonstreeriti ka seda suurt sõprust sümboolselt: seeasemel, et mõõka sorgata teise kerre, sorgati see läbi sõbra mütsi — sümbolne akt, mida harrastatakse praegugi meie korporatsioonide kommersel. Ühesõnaga: stehhimine.

Ta on kahekordne sümbol.

Esmalt tähendab ta vennastust. Enamgi, täielikku samastumist. Mehed torgivad läbi üksteise mütsid või ajavad kõik omad mütsid ühe terava riista otsa — see on ühinemise mõtte sümbolne teostamine.

Arusaadav ju täiesti, mida tähendavad mütsid. Need kehakatted auosad muidugi peavad sümboliseerima meeste kallimaid nende täielikus naisuses.

Terav ork („rapiir“) aga kujutab muidugi meest. Kas ta on stehhya i s e n d i mehisuse kujund, või sümboliseerib ta kogu k o n v e n d i ühisevõimu ja jõudu — see peenem erinevus johtub juba iga korporatsiooni kommertsikorra erisugususest.

Siit saab aimatavaks, et korporantlik välismärk pole juhuslik, vaid ainusobiv kommertsipruugeks. Mütsi tähendust me juba võime pidada aimatavaks. Lindi otstarve selgub, kui meelestada: et ürgelt see pael oli mõõgakandmiseks, seega osa mõõgast — ja seega osa meessümbolist. Järelikult kannab iga korporant endaga kaasas nii mees-, kui naissümbolit (Weiningeri!). Järelikult sobib see välismärgi moodus nii naistele, kui meestele.

Mütse läbi torgates — eriti kui see sünnib vastastikku vahetatud peakatetega — omandavad mehed sümbolsest vastastikku üksteise naised — see ongi nende vennastuse ülim ja sügavam mõte.

Teiseks aga on stehhimine hooplev enda jõu demonstreerimine. Mehed hoogsalt omandavad naised — neil on jõudu küllalt purustada hüümen mütsivälja sümbolisel kujul. Huvitav veel märgendada, et neid mütsiauke hoitakse kui pühadusi (tabu!)¹⁾ ja et nende rohkus omanikule on samasuureks auks, kui oleks ta tõesti defloreerinud niimitu näitsikut . . . See on teine sümbol, mida väljen-

dab see sorkamis- ehk stehhimiskomme.

Muidugi pole oluline, kuidas seda kommet täpselt teostatakse. Näiteks on mõned naiskorporatsioonid koguni loobunud rapiirist ja laovad kommertsil mütsid üksteise peale lauale (ettekujutatava mõõga otsa?). Muidugi säilib ka siin (kuigi esteetilisemal kujul) esialgne sümbolika.

Mõlemad need sümbolid on ometi suuresti jõurikkad ja meeste suure kanguse tähistajad! Ise vahet poleks enam hästi nõus kuigi ürgse tähendusega keskaegsete sümbolitega tsiviliseeritud asjatul kultuurinimesena opereerima — siiski puhastverd korporantidele stehhimiskomme peab olema oma meeliülendava sümbolse sisu poolest tervest hingest nauditav. Paraku on meie materjalistlikul ja esteetiliselt sajandil korporantidegi ringkondadest kuulda häält mütsilõhkumise vastu. Ning ega see kerge ole ainuüksi eetilisel seisukohalt põhjendada süütute värviliste mütsilottide ohverdumist vennastuse ja jõu altaril! Kuid palju kummalisem on lugu naistega.

Meis püsib ammust ajast mingisugune veider naisideaal: kujutus naisest kui püha kodukolde preestrinnast, kujutus naisest kui korraloojast, kui parandajast, kui ravijast. Ning sama naine — ja sääljuures konservatiivne naine kombe ja moraali suhtes! — torgib korporandina iga kommertsil oma mütsi lõhki ega tohi auku kinni nõeludagi!

Agalugu on veelgi kummalisem. Meeste juures tähendas stehhimine vennastust ühiste naiste omandamise kaudu ja endi meheliku jõu demonstreerimist. Kas naised ütlevad ka sama, kui torkavad mütsi mõõga otsaja laulavad „Mina pistan kätte läbi, igavesti olgu häbi kui, ah kui ma pole vooruslik!“?

Ei usu, et tahetaks sama öelda. Samuti ei usu, et see komme naiskorporatsioonides sõltuks alateadliku sooviga, tuleks loomulikust ürgusest. Sest siis peaksid ju meie naiskorporandid olema püsti perversid, täitsa ebaloomulikkude seksuaalsete soovidega,

kui nad ihaldaksid tõesti hüümen-sümbolit (mütsi) läbitorgata penissümboliga (rapiir). Niisugune oletus oleks aga samavõimatu, kui mõned asjased oletused terve kooli naisõppurkonna üle.

Samuti ei taha oletada, et naiskorporatsioonides saadaks aru kogu „Landesvateri“ sügavamast mõttest — kui „ema“ viinalättega (jälle naissümbol) ja „isa“ mõõgaga (meessümbol) esinevad kommertsil. See kõik on meeste juures vähemalt loomulik — kuigi jälle avaldaksin kahtlust, kas meie sajandil veel maksaks etendada niisuguseid orgasmi ümberkirjutisi. Naiste juures see on aga täitsa loomuvastane.

Muidugi ei tule mõttessegi hakata kahtlustama naiskorporatsioonide sugulises ebanormalsuses ja homoseksualiteedis. Otse selle vastu, mul on isiklikult suur lugupidamine naiskorporatsioonide häist külist ning parim arvamus nende isiklikust koosseisust; olen arvamisel, et just sinna on praegu koondunud meie naiselikumaid akadeemilisi naisi. Ning sellele vististi tulebki tagasi viia nende kommete ülevõtmine ja pruukimine. Liigne naiselik vaimustus, mis armastatu juures koos hääga võtab vastu ka kõik halva (võrdle individuaalsete juhtudega!), see ongi kaasavõtnud üldiselt vastuvõetavaks peetud korporantliku väliskraami ja kombega stehhimise ja teised kommertsipruugid. On ju mõned naiskorporatsioonid asutamisel lihtsalt kopeerinud mõne vanema ja vormikindlama meeskorporatsiooni kodukorra.

See vaatlus psühholoogi ja bioloogi seisukohalt tahab juhtida tähelepanu sellele, et ajajooksul meeskorporatsioonides kristalliseerunud kombed, institutsioonid jne suurelt osalt põhjenevad meeste seksuaalpsüühel ja et nende kaudu avalduvad alateadvuse soovid. Muidugi nõuaks lõplik otsus kõigi pruukide kohta põhjalikumalt uurimust. Siiski võib nende eelmärgetegi järgi otsustada, et kommertsikord olulikult põhjeneb spetsiifiliselt meeste seksuaalhingelul ja seisab nende alateadlikkude suguliste soovide

¹⁾ See tuleb muidugi meele kommertsisümbolika sarnasust totemsöömimgutega. Aga ei tohi unustada, et mõlemal juhul on tegemist hoopis teiste tingimustega: totemsöömimguis avaldub seksuaal-teet ödipuskompleksi kaudu, kommertsikombestikus on tegemist sugutungi tavalise, otsese ja lihtsa avaldumisega.

täitmises. Endastmõistetav järeldus — et see kombestik ei sobi naistele.

*

Naiskorporatsioonid peaksid tõsiselt kaaluma: kuivõrt nad võivad ja tohivad olla korporantlikud meeskorporantismi mõttes ja kas sugu ise ei piira korporantlikkust ja isegi korporatiivsust? Tuleb taibata, et kõigi organiseerumismuudatuste haarava-

mal kombe- ja korraosal on ka seksuaalne alus; igasugustel ülevõtmistel peab olema üpris ettevaatlik, et end mitte blameerida!

Muidugi ei taba see märkus neid — tõepoolest interseksuaalseid — organisatsiooni- (ja ka korporatsiooni-) tuume nagu vennastumine (resp. õestumine) üldse, nagu ühise eestseisuse alla paendumine, ühiste välismärkide kandmine jne. Niisugused üldalused sobivad kõigile; küsimus vaid:

millise sugulise haaravusmomendi kaudu.

Paistab, et naiskorporatsioonid on meestelt võtnud üle ka niisuguseid kombeid, mille sümbolne sisu ei tohiks olla kooskõlas nende põhisuundadega. Igatahes ei ole kommertsikombed ühendatavad einaislikkusega ega (veel vähem) neitsilikkusega!

Tartus,
7. märtsil 1930.

Ilmar Tõnisson.

Vennastuse sümbolikast.

Tänuväärt ülesandeks oleks koguda meie üliõpilasorganisatsioonides maksivad kombeid, uususeid, traditsioone. Sellised tabad ei ole huvitavad mitte ainult kui materjalikogud ja kurioosumid, ning selle materjali läbitöötamine ei tarvitse mitte sündida ainult deskriptiivselt, kirjeldavalt, kuigi sellel isegi juba suur teaduslik väärtus, vaid üksikute uususte juures on võimalik ka kitsapiirilisem süvenenum analüüs, samal alusel nagu neid meetodeid teame üldse rahvateaduste, rahvaluule jne. aladelt.

Artiklis „Naiskorporantlikkuse loomulikke piire“ on ksv! Ilmar Tõnisson katsetanud rakendada sellise meetodina psühhoanalüüsi — ja just Freudi paneksualismi seisukohalt.

Selle kirjutise selgituseks peab meeletama, et freudianism ei hooli kuigisell määralt ühe uususe või lausendi, toiminguga jne. geneetilisest arenemistest. Freudiaanlasele võib olla ükskõik, millest üks või teine komme just on tekkinud. Ta siis säeb peamomendiks asjaolu, kuidas juba väljakujunenud kommet on võimalik interpreteerida, sellisena kui ta esineb just antud momendi läbilõikes.

Nii ka kui meie stehhimise juhul võiksime ajaloolise kriteeriumiga näidata, millistest sümboldest ja toimingust see on alguse saanud, ja kuigi see alguslik sümbolistika võib olla väga kaugel igasugusest seksuaalismist, on freudianism ikkagi reserveerinud enesele

võimaluse interpreteerida asjaolusid kombe praegusest seisundist.

Enne kui probleemistada siin Freudi teooria ja meetodi enese väärtust ja usutavust sarnase tabastiku interpreteerimisel, peame kõige päält hindama käesoleval puhul ksv! Ilmar Tõnissoni analüüsi sellisena, kuivõrt õieti on tema rakendanud psühhoanalüütilist meetodit kõnestatud uususe puhul.

Autor on pearõhu asetanud vennastustseremoonias just sellele momendile, kus peakate lüüakse mõõgaga läbi, stehhimisele. Osalt näibki autorit vedanud olevat sõna „stehhimine“, millega seda toimingut harilikult nimetatakse. Kui seda aga niiviisi võtta, siis tõesti — stehhimist, s. o. katte terava oraga läbitorkamist peaasjaks tehes — oleks võimalik siin võrrelda teatud rööbandit mõne seksuaaltoiminguga.

Ometi jäävad siia vasturääkimised kogu tseremoonias üldse — ja stehhimise momendi juures veel eriti. Mulle näib, et autor ei ole ise täpsalt näinud, ega enesele näidata lasknud seda kogu protseduuri täies tervikus.

Kui tema konstateerib siin neitsilikkuse defloreerimist rapiiriga sümboliseeritud esemega, siis tuleks selles toimingus võtta rapiiri ja rapiirihoidu aktiivselt dünaamilisena — teise sõnaga: peakate peaks saama läbi löödud rapiiriga. Kuid kogu stehhimise protseduuril on ette nähtud asjaolu — ja seda kindlasti ning alati — et

aktiivsus langeb teklile, mitte rapiirile.

Rapiir võetakse vasakusse kätte, tekel parema käega lüüakse rapiirile otsa — seega siis seksuaalsete sümbolite seisukohast väga ebaotstarbekohane toiming. Ja oleks õieti aktiivsele feminiinsusele lähedam kui maskuliinsusele.

Autor on asetanud protseduuri rõhu vale kohale. Kõige tähtsam ja peamoment ei seisa mitte teklisse augu löömisel, vaid **peapaljastamises** enne seda. Teatavasti on peapaljastamine mütsi maha võtmise teel meil ju üldse tervituskombeks. Algslikult on see tähendanud enese alla andmise ja alandamise sümboli. Kui see praeguselegi kübara kergitamisele on omane, siis seda enam on see traditsioon ühendatav värvitekliga, millega seotud uusused on natuke lähemal sõjakübara, kiivri jne. tarvitamisele kui meie hariliku mütsi käitlemise puhul, olgugi et see vahe väga väike. Nii kantakse värviteklit ka kinnises ruumis, ei ole igal pool kombeks teda isegi sööma laua juures peast võtta jne.

Muidugi võiks ka peapaljastamise juures näha mingit seksuaalset ekshibitatsiooni Freudi seisukohast, kuid üldiselt on ikkagi siiani nähtud mütsi kergitamises samuti kui käeandmises, fascistide parema käe tõstmises, primitiivrahvastel mõnel pool esineva peopesa välja säadmise jne. tervitamis kombes, kõigepealt enese

relvatustamise demonstreerimist. Sellega näidatakse iga kord seda allaanduvat sõbralikku suhtumist, et demonstreeritakse „et käsi on relvast tühi“, ja toonitatakse, et ei oodata ka teiselt poolt relva tarvitamist, vaid antakse end teise heaksarvamise alla, sellega et võetakse peast ära kate, müts, kaitsekübar. Kui rüütel oli lahingvalmis, siis oli temal kiiver peas ja näokaitse alla lastud. Näokaitse ülestõstmine, või veel enam kiivri peastärajätmine tähendas kõige päält sõduri mittevalmisolekut relva käsitamiseks.

Kui ka vennastumise juures kate peast võetakse, siis on see sama toiming, kui vastased võitlusplat-sil kiivrid ära heidavad s. o. leppimustahte märgiks. Kui nüüd veel edasi see sama kaitsekübar tehakse ajutiselt võitluskõlbmatuks sellega, et ta lüüakse varna rapiiri otsa, siis on see õieti kaitsevahendi sümboolne hävitamistoiming. Ja siin ei tehta tarvitamiskõlbmatuks mitte ainult kaitsekübar — tekkel, vaid ka relv — sellega, et nad ühte asetatakse. Et siin just demonstreeritakse võitlusvarustuse kõrvaldamist, seda näitabki selle toimingust vastupidisus. Nimelt algab tseremoonia kaitsevahendi kõrvaldamisega, ja kaitsevahendid on siin kõigepäält aktiivses osas.

Puhtempirilise kõrvaljoonena tuleb veel märkida asjaolu, et kübara äraheitmine tegelikult, ja tema lõhkumine rapiiri otsas sünnib teatud vihaga. See on see sama vihatunnete kogu, millega vastane tungib võitlusväljal teise kallale. Seesama vihatunnete kogu ilmneb ka siis, kui ägeda hooga visatakse ära relv, või take-laash seljast. Sellega need tunded, mis on või olidki veel vastase vastu sihitud, saavad uue suuna — võitlusvahendite vastu. Ka stehhimine on siis kõige pealt ära-

reageerimine. Latentne kompleks vihatundeid, mis võiks veel oma relvavenna vastu kuidagi olla, või üldiselt õhtul inimeses kuidagi leiduda, suunatakse peakatte vastu, ja lõhutakse seda. Kogu see toiming — peakatte ära võtmine ja selle rapiiri otsa asetamine — sünnib kooskõlas rohkem elamustega, mis käivad kaasas võitlusega ja leppimisega kahe mehe vahel sõjariistaderahu kaudu, kui et meie võiksime märkida seal mingisugust *libido*'t.

Peale selle ei või silmast lasta ka peakatte uuesti pähe asetamise talitust. See pannakse pähe vastasega ühel ajal, ja samal ajal deklareeritakse võitlusvalmis olekut üksteise ja ühiselt oma ühiskonna (isamaa) eest. Teklite äravahtamine, mis õieti väga harva juhtub, harilikult sümboliseerib siis ka ainult ühise varustuse tarvitamist.

Ma ei taha pikemalt hakata siin ruumi kasutama rea märkmetega, mis kõik ksv! Tõnissoni vaadetele ja analüüsile vastu kõnelevad ka Freudi teooria piirides.

Ka sellest seisukohast, kui me veel peame arvestama sellega, et Freudi ei saa võtta mitte kriteeriumina alati, on selge, et käesoleval juhul, kui me psühoanalüüsiga lähiksime tekliste sümboolikat valgustama, võiksime seda teha vast kõige päält Adleri vaimus. Aga ka see ei anna õieti vist küll midagi uut enam, kui selle sümboolikaga on antud algusest peale — alates tema tekkimisega. See on täiel määral relvade ja relvakaaslaste tseremoonia. Ja see sümboolika on vennastustseremooniaga veel niivõrt tihedas ühenduses, et praegu veel on varajane kõneleda sellest, nagu oleks siin tekkinud juurde mõni latentne seksuaalne assotsiatsioonistik. Üldisele tervituskombele, kus kauge-male jäänud ta alguslik mõiste, oleks seesugune tähenduse and-

mine palju mõistetavam, aga siiski vist liiga varajane — näit. kätt-pidi-tervitamist võtta seksuaalakti sümboltoiminguna.

Kui nüüd ksv! Tõnisson on teinud siiski stehhimisest nais-korporantlikkuse loomulikkude piiride küsimuse, siis on see muidugi iseasi. Vennastamise või õestamise tseremoonia võib sündida täiesti ilma stehhimiseta, ja sünnibki mõnel pool.

Kui meie aga tahaksime naistele ebasüüdsaks lugeda ainult **seksuaalsümbolismi** tõttu stehhimist, siis peaksime selle mõnuleva fantaasia seisukohast võtma revideerimisele ka terve rida igapäevaseid toiminguid.

Kindlasti sulepea tindipotti kastmine on lähem seksuaalsümbolikal kui stehhimine. Üliõpilasköögis peaksime söögi-kaardilt kustutama kõik pudrud või ja piimaga, sest lusika kastmine võisesse pudrusilma, üks see peaks olema sama jälg toiming ja pervers naisterahva seisukohast kui näit. „Minimax'iga“ tulekustutamine.

Iseasi on muidugi — kui meie selle seksuaalmomendistikuga argumenteerimise kõrvaldamegi mitteolulisena — naisorganisatsioonide uususte omandamine meesorganisatsioonelt.

Kui on stehhimine kõige päält võitlus-sümbol, ja oluliselt seatud relva tarvitamise mõistega, siis võime ju probleemistada, kas see on sünnis naisterahvale. Olgugi et nüüdsel ajal näit. nais-kodukaitse õpib relvadega ümberkäimist.

Ja kui korra on naised omandanud sümboolse sõjakübara — tekli ja relva rihmarudimendi — värvilindi, siis on ka loomulik, et nendega kooskäivad vastavad tseremooniad.

Kuid kõik need küsimused viiksid kaugele kõnestatud aimest.

11. 3. 30.

Juhan Libe.

Üliõpilaskond
teab, et kõige suurem
EESTI RIIDE JA VAL-
MISRIIETE KAUPlus on

KARL ABEL
TARTUS, KAUBAHOOV 8.

Naister. ja meester. *valmisriided*.
Tellimiste vastuvõtmine, mis val-
mistatakse omas töökojas I järgu
juurdelõikajate ja meistrite poolt
::: äri täielikul vastutusel. :::

Naisüliõpilaste käsitöö büroo.

Naisüliõpilaste käsitöö büroo teotseb Kr. N. N. Ühingu juures juba 6-dat aastat selleks, et naisüliõpilaste kehva majanduslikku seisukorda parandada tööd saamise võimaldamise näol.

Käsitöö büroo algas oma tegevust 1924. a. kevadel. Selle idee algatajaks oli Ameerika naisüliõpilane miss Hilda Howard, kes K. N. N. Ü. juures tol ajal Kr. Üh.-te reisisekretär oli. Et naisüliõpilastele sobivamat töö-ala teenistuse muretsemiseks ei leitud, peatuti käsitöö juures.

Et aga iga ettevõtte jaoks kapital vajalik ja selleks summasid käsutada polnud, laenati Rahvusvaheliselt Üliõpilasabi Komiteelt Kr. 300, millise summa aga juba poole-aastase teotsemise järele ära tasusime. Põhikapitali moodustamiseks saime veel Riigivanemalt Kr. 500, —. Edaspidi oleme iga aasta Kaubandus-tööstus-ministeeriumilt, näitusmessidelt ja näitustelt, ja 1926 a. Rahvusvaheliselt Üliõpilasabi komiteelt annetusi ja toetusi saanud.

Et tarvidus büroo järele suur on, näitab asjaolu, et igal aasial üle saja üliõpilase tööd soovimas käib. Keskmiselt on alalisi töötajaid 50–60 ümber. Keskmise teenistuse võimalus kuus on Kr. 12, — kuni Kr. 50, — (Näiteks on möödunud aastal üliõpilastele töötasuks välja makstud Kr. 3000, —; tööde läbimüük Kr. 12.374.66). Töid antakse üliõpilastele kaks korda nädalas välja ja töötasu makstakse iga kahe nädala järele.

Töötasu õiglaseks määramiseks on olemas komitee, mis koosneb seltskonnadaamidest ja üliõpilastest. Praegune komitee koosseis on järgmine: Dr. Šlossmann, pr. (rektor) Kõpp, Pr. Raudsepp, pr. Lokk, ja 5 üliõpilaste esitajat, keda iga-aastaselt üldkoosolekul üliõpilaste huvide kaitsjateks komiteesse üliõpilaste e. resti poolt valitakse. Üldkoosolek peetakse iga sügissemestri alul kõigile töövõtjatele, kus neid seadmise korralduse määrustega tutvustatakse. Seesmist tööd juhib ja korraldab pr. Meta Sirge.

Valmistööd saadetakse välja pääsjalikult Ameerikasse, Inglismaale ja Hollandi. Alul, s. t. ü. k. büroo asutamise päevil, said tööd tutvustamiseks välja pandud Ameerika kolledž'idesse ja ülikoolidesse, kust neid siis ameerika ksvl ostsid ja nende müümist kaugete ksvl hääks edendasid. Nüüd aga oleme juba nii palju oma tööd tutvustada jõudnud, et oleme suurtelt Inglismaa ja Ameerika äridelt tellimisi saanud. Kuid suuremateks

Üliõpilaste käsitöö Tallinna näitusmessil.

tööde müügi edendajateks jäävad veel praegugi Ameerika ja Inglismaa K. N. N. Ü. sõbrad.

Päale üliõpilastele abi pakkumise on käsitööbürool veel teine siht: propageerida mf kodukäsitööstust eestipäraste mustrite ning kodukoetud materjali tarvitamise läbi, ning riikline propaganda välismaal.

Meie vanavara aida — muuseumi — rikkad varasalved pakuvad võrratuid materjale tikandustele tarvitavate mustrite jaoks. Tikanduste jaoks saavad tarvitatud ainult rahvapärased mustrid, missuguseid üliõpilased ise

muuseumist kopeerimas käivad. — Kirjad, mis muistsel ajal m/esivane-mate sukasaäri, võõsid, tanusid jne. kaunistasid, saavad meie aja kohaselt ümbertöötatud kohvi- ja teelaua garnituuridele, linikutele, patjadele, moodsatele kleitidele jne.

Käsitööbüroo ideaaliks on alati olnud omapärase rahvusliku stiili leidmine. See pole sugugi kerge ülesanne olnud, kuidas seda stiili välja arendada. Kuid et panna end maksma kultuurrahvana, kes ei esineks mitte mõne teise rahva teiskuna, vaid on omaette selgejooneline üksus, peame tingimata kõrgelt käsitööde rahvuslikku omapärast ilmet hindama. — Meil kiputakse tegema igal võimalusel igasuguseid kirevaid ja siidiga (tingimata) siidile tikitud töid, kuid käsitöö büroo on kõik sarnased võõrad mõjutused kõrvale jätanud ja tarvitusele võtnud, niipalju kui see võimalik, kodukoetud materjali. Käsitöö bürool on pikapäale korda läinud maa naistelt, kes büroo jaoks alaliselt riiet valmistavad, juhtnööride ja näpunäidele abil, suurepäraselt linast riiet saada, mis vabrikuproduktidega julgesti juba võistelda võib. Päale selle leiab tarvitamist ka jäme, takune riie. Näiteks saab jämedast riidest, millest harilikult põranda pesemise lappisid tehakse, paari ornamendi kaunistusega uhke linik või mõni muu asi valmistatud.

Et meie siiski õigel suuna leidnud oleme, näitab asjaolu, et meid pioneerideks kirjutikanduse kultiveerimise alal märgitakse, ja et meie tööd isegi välismaal omapärase joone pärast tunnustust on leidnud. Ka kodumaa näitustel on tööd tähelepanu leidnud, mida tõendavad saadud kõrgemad auhinnad ja toetusrahad.

Rätsepaäri Ed. Uusen

Telef. 11-70.

Üliõpilaskonna esinduse valimised 22., 23. ja 24. märtsil s. a.

Kirjanikukutsest.

On puudutatud juba küllalt õrnu ja hapraid küsimusi meie kirjanduslikus tänapäevas. Ärgem rahuldagem oma imestlustarvet ainult pinnaliste halbuste arvustamisega. Pinnanähetega peituvad põhjused.

Otsustusvõimeliste arvustajate poolt on meie tänikirjanduse kiirest sigivusest juba enam kui ükskord öeldud: enamikus vesivõsuline juurdekasv, keskpärase ja alaväärtusliku toodangu paisutus. Endiselt haruldased on tõestiväärtuslikud uudisteosed. Ja needki ei ole viimati ületanud seda väärtuste tasapinda, mis juba mõne aasta eest oli saavutatud.

Niimoodi edasi minnes ähvardab meie kirjanduslikku elu ummikusse käik. Küsimus ei ole mitte ainult kirjandusturu ummistumisest.

* * *

Meie viimased kirjanduslikud väärtused on keerlema löönud eluläheduse hüüdsõnade ümber. On hää, et need hüüdsõnad tulevad alles kirjanduslikku ellu astuvate tänikute poolt, kelt võiks loota loominguist homset ilma. On tarvis edasitõuet liialdatud estetismist. Aga on vaja pöörat ka ebaestetiilise paberimäärimise liigsusest, vastutamatu kirjanduslikkude kommete lodevusest.

Kes ise päevast päeva töötab elavais edasipüüetes pingutava ülikoolinoorsooga, akadeemilise lihtrahva keskel, see teab kutsekohustustest midagi. Kui ta ühtlasi on kirjandusajaloolane, siis leiab ta oma vaateveerult, et kirjanduslikkude väärtuste loojaid ei ole askeldanud mitte ainult eluläheduse, vaid ka elukutse küsimused. Mida õpetab kirjandusajalooline kogemus? Ei pea mitte elarvusi helilitama kirjutamise tähtsusest kirjutamise pärast.

Kõige suuremad anded on Dantest ja Goethest saadik hoidunud oma kutsekohustuse alandamist ridu rapsiva sulateenistusega. Baudelaire'ile piisas ainsa luuletiskogu kirjutamisest, see piisib tänapäevani kirjanduslikus ringkäigus. Aga kirjandusajalooline kogemus teab midagi ka kustunud nimede ja unarule jäänud sulateoste lõpmatust kalmistust, kust ei ole ülestõusmist.

Kes õilsate meistrite kasvandikuna küllalt nõudlik on kirjanikukutse mõistmiseks, see põlgab ja pelgab vähem vabatahtlikku vaikimist kui tühja jookslevat hällinat.

* * *

See võib kuuluda võõrastav, aga on tõsi. Kirjanikul on tarvis õppida ja osata muudki elukutset päale kirjutamise.

Seda on teinud ja selleks on sunnitud meie väärtkirjanikud K. J. Petersonist ja Fr. R. Kreutzwaldist saadik. Võru tohtri ärklitoas kirjutatud „Kalevipojale“ annavad meie uued tänikud küll vaevalt enam kui vana vihmavarju tähenduse. Aga vaadake, Ed. Wildegi on oma ajakirjanikukutse päevil tootnud elulähedamaid ja tähtsamaidromaane kui nüüdsed lihtsustumisele hüüdvad vabakirjanikud.

Gustav Suifs

On hää, kui elukutselisel kirjanikul on vähemalt olnud mõni teine amet või kui ta on käinud mitmete teenistuste koolis. Siis on ta omandanud tarvlikku elukogemust, siis on ta inimesi ja asju harjunud nägema mitmete kutsevajaduste silmadega. Nii on teinud A. H. Tammsaare enne kui temast on saanud „täiskasvanud nooreestlane“. Ta on kuus aastat karjas käinud ja samavõrra põldu kündnud, hilistreffneristina õppides teenimas ja üliõpilasena õigusteaduskonda lõpetamas olnud. „Tõe ja õiguse“ autorina ei ole ta oma õppeaastaid ja kntseastmeid mitte unustanud, vaid on neid oma-pärasest vaatonnrgast edasi väärtustanud.

Aga kui keegi juba 20-aastaselt püüab hüpata elukutseliseks kirjanikuks, kui ta ainult kirjanduslikult kipub tegevaks, kui ta ei pane mikski mingit muud ametioskust, siis tuleb sellest harva midagi tõesti tublit. Julgem ja menukam on vürtsipoest ja ajalehe joonealt töötada kirjanduslikuks kometitegijaks (nagu H. Raudsepp).

* * *

Mida taotlevad aga meie juurdekasvavate tänikute arvukad lennud?

Kõige kutselisemad tahaksid Eestis kohe olla noorkirjanikud, s. o. valmimatud kirjanikud. Selle asemel, et koguda tulusat eluteadumust, õppida meistrioskuse ühegi ühiskondliku tööjaotuse alal, püütakse võimalikult ruttu pääseda boheemlaseks, sest et nii näib kõige hõlpsam olevat osa mängida. Lahti logelede vastutuse kandmisest elus ja õpinguis katsutakse võimalikult kähku rühkida suurde kirjandusse, romaanivõistlustele, kultuurkapitali jaole.

Romaanivõistluste loteriivõidud ei kindlusta selleski kirjandusliigis kellegile piisivat õnnemängu. Kultuurkapital peab turukahtlast kirjanduslikku inflatsiooni toetama. Selle väheldase toetuse saamine piirdub vähestega ja on ebakindel. Aga veelgi ebamugavam on hoopis ilmajäämine. Millest elada, kus elada? Nõukogude Liidus on kirjanikkude jaoks asutatud erilisi ühiselumajasid. Kutsumatud ja kutsumatuid kirjanduslikke noorsõdureid saabub aga järjest juurde. Seepärast kõneldakse siial juba eriliste kirjanikukasarmute ehitamisest „Ent kõige suurem häda on selles, et säärases kasarmus ei oleks kirjutada millestki.“

* * *

Kui meie noorkirjanikkude tee külatänavast või kellasepa töökojast tulles suubub ikka jälle kohvikuboheemsusse, mis jääb siin lõpuks nende elulähedusest järele? Endisest proosalikum siurutsemine. Aga vaadake H. Visnapuud: ta on juba üle võtnud oma isa saapad ja Maarjamaa lapikese harimismured.

Vaadake J. Barbarust: „Maailm on lahti.“!

GUSTAV SUITS.

Vilistlased ja kaasvõitlejad, tellige „Üliõpilasleht“, enne kui hinda tõstetakse.

Mõningaid rööbasjoooni ja mõtisklusi...

Tartu kirjandusnädala avaõhtul peetud kõne.

Johannes Barbarus.

Eelsõna:

Austet kuulajaskond! Imelik aasta! Kummaline aeg! Kõik on segi paisat, kõik sünnib vastuoksa. Tänavune ilmastikki oli rööpast väljan: nagu mäletate, öitses jaanuarin lausa lahtise taeva all kannike, õilmitses meelespea. Vaevalt nädal enne kütünlapäeva olla näht kuldnokke & kollast liblikat, samuti rästikut roomaman. Ehk kukkus kusagil laanen kägugi! Sõnaga: aeg & elu on rööpast väljan! Ei taha minagi seda vägisi rööpasse ajama hakata. Arvan ainult, et sarnasel ajal võiski tekkida kirjandusnädal, milline näht samuti erakordne & ebaloomulik: kõikjal ikaldus, ent loomingu alal mitte.

Kuigi mullune aasta möödus luule materdamise & mõnitamise tähe all, siis nüüd kirjandusnädalal julgeb seegi tagakiusat kirjandusala esineda eluõiguse nõudega, — julgeb õisi ajada, nagu mainit kannike & meelespea, ümbritset külmast inimsüdamele jaanuarist. Võib veel juhtuda, et kõrvuti kannikese & kollase liblikuga, näeme viimaks inimest, kes astub raamatukauplusesse, ostab säält kogu luuletisi, ja väljudes jääb seda kesk tänavat ahnelt lugema, — ja ei märkagi, et ta elu hädaohun möödaõitvaist autobusest (ehk rööpail veevast trammist, — sest imelikul viisil võiks meie lugeja ka relsel peatuda, näit. Tallinn.) Signaalihelile vaatamata ei lakka ta lugemast, & hädavaevalt pidurdaden, näeb konduktor & sõitjaskond, et pole tegemist sihiliku enesetäpimisega, vaid ühe „luuleohvriga“ . . .

Seegi oleks kannike, omamoodi kollane liblik kesk nääri külma! Kui kuulajaskond soovib, võime selle lugeja isegi hukkuda lasta, konduktor silmas õnnetut liig hilja, — et kui suudeti pidurdada, polnud õnnetust muud järel, kui

verine tomp, kuna eemal lamas saatuslik raamat üsna tervena & puhtana, — sest: inimene on surelik, luule aga surematul!

Ei ükski tramm, ei ükski pahatahtlik arvustaja suuda seda surmata, ja nii õitseb meie luule nagu kannike jaanuarin, tiivutab kollase liblikuna kohal poolkülmenä, porise maa.

Muide on aga meie elu kõigiti vanun rööpain: hipodroomil jõuab ikka mõni hobune (meetri võrra kas!) varem finiši-publiku & totalisaatori suureks häämeleksi, ja „pegasuste hipodroomil“ kordub analoogiline näht: kord üks autor een, kord teine, — kord luule võidul, kord proosa.

Finiši pole nad veel kumbki jõudnud, ja seda ei tohikski olla, — sest loomingu finiš on: looja surm . . .

I

Igal inimesel on oma isiklik arvamine, — sarnaselt seisukohalt palun võtta ka minu mõtisklusi. Igal luuletajal on ka vähemalt oma isiklik maadeteadus. Sellen geograafian olen jaotanud meie linnad kolme kategooriasse: 1) luule & kunstisõbralikud, 2) linnad ükskõiksed vaimusaavutiste suhten, & 3) linnad luulevaenulikud, — nagu Tallinna, Tartu, (ehk Petserigi!). Mu kodulinn Pärnu on muidugi väga armas & kena linn, iseäranis suvel! Samuti kena ja sümpaatlik on selle Linnavalitsus: siin on kõik „allakriipsutat“ linnaisad, — ent nüüd kirjandusnädala puhul on nad endid ise veel alla kriipsutanud tumeda joonega, loobuden igasugusest toetusest tolle veidra kavatsuse kordaminekuks. See ei tähenda veel, et meie Linnavalitsus kirjandust ei hinda. Eil Kui saabub jälle mõni ausamba avamine, siis keerutakse silindrit, tehakse suuri sõnu, filistatakse

luulet paraadliku õõnsusega. See on nagu surnumatjate viisakus, et võetakse silinder pääst, ja antakse au laibale, lastakse elada neid, kes surnud. . .

Luulevimmaga aga esikohal püsib kindlasti Tartu, kun ei puudu luulemärtrid sõna otsekoheseni, füüsilisen mõtten. Siin luuletajad ise juba tembeldavad luule mahakäivaks kirjandusliigiks. Tallinnan teevad seda vähemalt proosamehed & ajalehtede sulerüütliid. . . Heroilised ajad olla mööda, rahulik aeg nõudvat proosat, — ent siinsaman imetakse, kui ka luule elule veidi lähemalle astub, — proosastub.

Paralleelselt luulega peab proosagi proosastuma, elulise maks saama: oleme tõesti jõudnud Tuglase stiiliehtsast proosalüürismist „Vaestepatuste alevi“ robustse & stiilivaese naturalismini.

Kas ei ole see luule & proosa käsikäeline proosastamine vajalikuks pöördumiseks — lähemalle elule, nii kui ta kihab meie ümber, — kas ei ole see tingit tuksuvast tänapäevast, — kas ei ole see loobumine elevandiluisest tornist, mis tümber langeman nagu kuulus Piisa torngi? Kas tahtakse jälle „kunsti kunsti pärast“ tuua „kunsti elu pärast“ asemelle? Vaevalt võime praegusel ajal veel tunnustada sarnaseid põhimõtteid: „et lill tahab ainult õitseda, lind laulab ainult endale“. Sarnast loomungulist egoismi ei tohiks meie ühiskondlikul ajajärgul mitte olla. Nii satuksime tagasi sümbolismiaegsesse torni, mis meie praevatustega seotud eposhil võib kokku variseda & enese alla matta kõik kaunihingelised luuletajad ühen oma „jumaliku minaga“ & vaimlise egotsentrismitiga. . .

Kahjuks on meil uusi luuletajaid küll rohkesti, aga tõeliselt uut luulet koguni vähe. Mitte

poleemikaga, vaid loominguga võiks end maksma panna meie n. n. uus generatsioon. Ent noorte looming kaldub & suundub kõigiti minevikku, tagasi vanade eeskujude manu. See on pigemini vähjakäik kui progress & edu . . .

Meil on küllalt räägit ja kirjutet luule puudusist & pahedest, — olgu siis, et tänasel kirjandusnädala & luulelaada päeval, kun iga kirjandusliik ennast eraldi pakkuda tohiks, — luban endale nii häbematu olla & rääki ka mõningaist vourusist & saavutust, millega luule kaugele ette on jõudnud meie praegusaja proosast. Nii peabki see olema, — sest keskmine kuldtee, või kuldne kesktee on proosan veel sallitav, — luule peab aga rajavat rada käima eluliselt & kunstiliselt, sisuliselt & vormiliselt. . . Kirjandusliku tänapäeva n. n. „kainemine“ pole seega sugugi soovilav, — see töötab šabloonilist produktsiooni & vaimlist ühe koha pääl tammumist. Olgugi et lai publik eelistab kaevikukirjandust & pooldab positsiooni-loomingut, sest kirjandusliku frondi läbimurd häirib. Ent nagu elu otsib uut sisu & uut vormi, samuti ka looming: ta peab arenema. Ja kunstisõda olgu ainuke õigustet! Siin desarmeeruda ei maksa . . .

Luule peab juba aasta aega kaitsesõda. Üksikud luuletajadki kaitsevad iseennast & ülistavad luulet, ülistavad vahel ka iseennast. Ei ma taha ülistada, ei luulet, ei luuletajaid. Ei ma taha kumbagi kirjandusliiki: ei proosat, ei luulet alaele ülehinnata, vaid avaldan oma otsekohest isiklikku arvamist, lausun kategooriliselt, rõhutan julgesti: Luule vähemalt teab, kuhu ta rühub, millisen suunata areneb. Teab seda ka meie praegune proosa? On tal üldse suuremaid sihte, või purjetab ta perivett & peritult mingisuguse „Häälootuse-maanina“ poole? Näitab meie viimasaja proosa arenemise tendentsi, või käib ta koguni vähjakäiku kõigi nende auhinnatud & auhindamata romaanidega? Võib olla, pole

mu mõtted just ajakohased & leplikud tänasel ühisel kirjanduspäeval, kui ma lausun, et: meie proosa kasvatab küll ärimehelikult kõhtu, mida jalad võimetud kandma. Romaanid paisuvad kaustalt hirmuäratavalt, ent need on siiski, pääle mõne erandi, reklaami vesivõsud, — lopsakad, aga pehmed

Johannes Barbarus.

nagu molltskid, — kõige oma lihavuse man verevaesed, blasээрund — ilma muskilita organismid . . .

Võime varsi korrata Oskar Wilde'i sõnu (ameerika proosa kohta!) meiegi romaanide suhten: „n e n d e m a n u f a k t u r , — s e e o n n e n d e r o m a a n i d“ . . . Ma ei taha siin sibilikult maha teha proosat kui kirjandusliiki, nagu seda teevad proosamehed luulega, — kuuluten seda surnuks, moest läinuks, — anakronismiks, vaid ma tahaksin pigemini alla kriipsutada seda hädaohtu, mis valitseb meie proosat reklaamilise romaaniinflatsiooni ajajärgul, kun ärilisest vaatevinklist žüriiliikmedki unustavad muud kirjanduslikud väärtused pääle h i n n a , mis kaanele trükitakse. . .

Sarnase proosa ainuvalitsusliku laiutamise man jääb luule mui-

dugi rõhutatud & allasurut klassi seisukorda. Proosa priske välimuse kõrval näeme luulekogusid kokku kuivavat brošüürideks. On mööda need õndsad ajad, kun tõendada võidi, et: „tānu taevale! Eestin pole klassivõitlust.“ (See oli a. 1905).

Oo, ja! praegune aeg on hoopis heroilisem: klassivõitlus keeb tervel poliitilisel frondil, — samuti kirjandusen on ta lahti puhkend eriliikide: luule & proosa vahel. Generatsioonide klassivahe omandab omakorda teravama kuju.

Kirjandusliikide klassivõitlusen näeme, — et kui proosa on blasээрund rahulolun, ahvardab kääriv luule uute ideede, uue vormi & muude uute väärtuste & tõdede kuulutamisega: luule kannab enesen alati lippude lehvivat puhangut, olles teenäitajaks isegi proosale. Luule on kirjanduse „hüüdja hää“, lüürika on proosa „ristija Johannes“ — eelkäija, teerajaja! Luulesse on koondet inimvaimu kõrgeim tegevus, — luuletajal on suur ülesanne alal hoida seda võimet, mis meie ajajärgul tagaplaanile surut, ja mis lõdvenema kipub, — võimet: elada sündame ja vaimu kooskõlastet elu. Luuletaja ei tohiks meie hipodroomi- & staadionhuvide ajajärgulgi olla naeruväärne Don Quijot, kes veski tiibadega võitleb, — luulel on suur ülesanne praegusen käristet ühiskonnas: kuulutada uut korda, uut eluvormi & suhtumist. Ma ei usu, et meie jalgadega (marathonin & jalgpallin!), rusikaga (poks!), üldse kehaliste tippsaavutisega (iluduse & muud rekordid) ja füüsiliste väljendustega võiksime asendada vaimutegevuse väljendusi.

Ka aju ja meeled peavad radioajajärgul arenema. Vaimulihased peavad samuti pingul olema! Ookeanilendude kõrval ei tohi lakata loova vaimu lend. Rööbiti Ameerika mandrijooksuga võime harjutada värsijalgade vastupidavust ja rütmikust, sest ka seda on vaja, seda nõuab elu. Muidugi ei hakka luule oma maandumiseks otsima sarnast tühja kohta, nagu Põhja-

naba & polaarmaad, — vaid nüüdne luule tungib sinna, kun elu, kun tuksuv tänapäev. Ei enam elevandiluust torni! Maa-ilm on lahti! Suured avarused & ülesanded ootavad! Ei saa sellepärast peri olla isegi Johannes Semperi „Meie kirjanidusteeden“ avaldet väitega: „seisame kindlasti uue ajajärgu lävel . . . Lüürika kaotab oma mõju, tal pole enam seda ühiskondlikku tähtsust, mis aastad tagasi“. . . Lüürika menukaotus ühiskonnas ei ole veel mõjukao- tus, — luulel on suurem ühiskondlik tähendus ja ülesanne kui varem: luua, organiseerida seda mõraset & segipaisat inim- massi, — näidata uusi teid, ja talutada isegi klassivaenlast-proo- sat käima uusi radu. Proosa ülivõim ja romaanlohede dikta- tuur praegusel kirjandusturul är- gu kohutagu meid! Juba hakkab laiem masski aru saama sellest kahtlasest spekulatsioonist, mille abil meie kirjandustooteid levitak- se, ja reklaamikirjanduse ase- mel pääseb taas mõjule rahadest rippumatu, iseseisev looming, äriknihvidest vabastet loov vaim.

Reklaamivaba luule on aga jäänud iseseisvaks-rahadest rip- pumatuks, ja rühub, avaldusras- kuste kiuste, uute väärtuste taot- luste poole. Kuigi luule välja- vaated pole sugugi luulelised, kuigi laiutav proosa katsub välja tõrjuda selle kirjandusliigi kirjan- dusturult, kuigi igaüks arvab oma pühaks kohuseks mõnitada ja materdada lüürikat, — ja pole ühtegi luulekaitse-seltsi, nagu on olemas loomakaitse-seltsid, inim- kaitseühingud (karskus-, tõuter- vendus-, tiisikuse västu võitle- mise seltsid), — siiski pole see lindpriilikkus saatuslikuks saanud värssloomingule. Kindlasti on viimasaja luule rohkem uusi väärtusi saavutanud kui proosa. Kõlalisel on uus- või irdriimi käsitet, on katsetet sise- & kaud- sete riimidega, jne. Ent moodne luule on võrdunud sõnade ins- trumenteeringest, — tal on kind- lasti rohkem ühist vasaraga, kui lüüraga. Kõigi uuenduskatsete päale vaatamata on värsi kõlaline külg siiski jõudnud ummikusse.

Raske on sama abinõuga uusi kõlasid saavutada — igal ajal on omad piirid. Peame sellepär- rast pooldama riimivaba värssi, kun avarused suuremad. Sõnade orkestreerimise asemelle astub sõnade konstrueerimine — ku- jundiks vormimine. Peame mär- kima laulvuse taandumist teiste väärtuste een, peame tunnustama

Henrik Visnapuu.

silmatriumfi kuuldemele vaibu- misel. Kõrv on väsinud riimi monotoonsusest, tüdind selle kor- rapäralikkusest, katsutakse vaba- neda riimikammitaist, mis tak- istavad ideedegi jooksu & ku- jundite vormeerumist.

Kinoajajärgul pole sõnal-kõlal enam seda tähtsust, mis sõnal- pildil. Kõlavuse asemelle on as- tunud sõna plastiline & kujun- dav ilmekus, ja sellel alal on nüüdsluule teinud võrratuid leiutisi.

Üksiku sõna kandvust, ilme- kust, uudust katsutakse viia kõr- gele, — assotsiatsioonide ulata- vust on laiendat rohkem kui ku- nagi varem. Võrdluste & meta- fooride laiuskraadid on üllatavalt avardunud. Traditsiooniliste ku- jundite asemelle, kulunud võrd- luste kõrvale on kerkinud uued leiutised, kirevad, üllatavad. Meie proosa on sel alal alles lapse- kingen. Kujund peab olema järsk, rabav, — nagu teoreem, mis ühen sõnan, lausen väljendab paremini seda, mida mitu kirjel-

davat rida väljendada ei jaksa. Kujund peab ühen sõnan, impro- visatorlik leiutis, — intensiivne & suggestiivne, — see peab ole- ma nagu „õun, mis langeb puult ootamatult“, ja millisest nähtest omal ajal Newton avastas gra- vitatsiooni sääduse. Praegune luule katsub vabaneda võrdluste raskepärasteist & ja lohisevaist: „nagu“, „kui“, „sarnane“, tarvi- ten puhtaid ühesõnalisi võrdlusi- jooniseid, — destillerit & kon- denseerit kujundeid. Kui endine võrdlus jutustas, siis nüüdne metafoornäitabotsekohe — fiksee- rib piltlikult. Sellest siis oleneb, et värsi füsionoomia on viimaste aastate jooksul tublisti muutu- nud. Imestan ainult, et seda ei nähta, või ei tahela näha. Visu- aalse metafoori käsitlemine, ma- lilikkuse taotlus, — see on moodsa luule karakterlisemaid tunnuseid. Visuaalse külje ilmekust katsu- takse tõsta veel ridade mahutu- sega, graafilise värsikujuga, teksti konstruksiooniga, — sest teksti monotoonsus tüütab, — ja „loo- vat inimest huvitab kõik, mis võib muudetud saada“ (Grasset!), ehk ütleksin veel: inimene võib rohkem, kui ta teeb.

Kokkuvõttes: sõnaga kandli helisemise asemelle on sõnaga kujundamine astunud, — seega on praegune luule lähedasem maalikunstile, arhitektuurile, skulptuurile kui muusikale. Uusi värse võib nende piltlikkuse & plastilikkuse tõttu lavastada, ek- raanistada, — kuna deklamatsi- ooniks või leelotamiseks nad vähem sobivad. (Järgneb.)

„Üliõpilasleht“
hakkab avaldama uue-
maid (algupäraseid)
**üliõpilaslau-
lude viise.**

Savo osakonna - Fraternitas Estica ja Karjala osakonna - Vironia vahel sõpruslepingud alla kirjutatud.

Vironia, Frat! Estica, Savo ja Karjala osakonna liikmeid.

27. veebruaril s. a. pühitsesid Helsingi ülikooli Savo ja Karjala osakonnad oma 25. aastapäeva. Kuid see päev ei olnud üksi tähtis aastapäevana, vaid ka kahe sõpruslepingu allakirjutamispäevana: Savo osakond — korporatsioon Fraternitas Esticaga ja Karjala osakonna korporatsioon Vironiaga.

Sõpruslepingu mõte nimetatud organisatsioonide vahel kerkis üles möödunud semestri algul, IV Soome-Eesti Üliõpilaspäevade ajal. Mõlemalt poolt — nii Soome kui Eesti üliõpilaste poolt võeti seda õige tõsiselt ja kaalutult, sest on ju Soome valitsusringkonnad kõige sarnase algatuse vastu, mida on avaldatud ajalohis nii mitmel korral. Kuid just akadeemiline noorsugu tahab näidata, milline peab olema kahe hõimurahva vahelkord.

Sõlmitud sõpruslepingud näevad oma sihina hõimutunde süvendamise akadeemilises peres, Soome ja Eesti üliõpilaste lähendamise ühiseks kultuurtööks ja vastastikuse arusaamise ja läbikäimise edendamise. Nende sihtide teostamiseks võimaldatakse vastastikku sõprusorganisatsioonide liikmeil osa

võtta teise organisatsiooni elust, korraldatakse üliõpilasvahetust, referaate tutvumiseks teisemaa kultuuri ja üliõpilaskonnaga, vastastikuseid külaskäike jne.

Mõlemad sõpruslepingud sõlminud Soome osakonnad põlvnevad ühisest Savo-Karjala osakonnast,

milline oli asutatud 1833. aastal Viiburi osakonna jaotamise puhul. 1905. aastal jaotati Savo-Karjala osakond liiga suureks kasvamise pärast kaheks iseseisvaks osakonnaks. Mõlemad osakonnad on olnud nii ühisel Savo-Karjala ajal kui ka nüüd aktiivsemad Soome Üliõpilaskonnas. Praegused üliõpilaskonna ja üliõpilaskonna valitsuse esimehed on Savo osakonnast ja üliõpilaskonna valitsuse abiesimees Karjala osakonnast.

Juubeli pidustustel pöörati erilist tähelepanu Eesti üliõpilasorganisatsioonide esindajaile, kes olid pidustustele sõitnud sõpruslepingut sõlmima. Osa esindajaid jõudis Helsingi 25. veebruaril, teine osa 28. veebruaril. Pidustustest võttis osa 7 korp! Vironia liiget Karjala osakonna ja 3 korp! Fraternitas Estica liiget Savo osakonna külalistena. Päevaaktused ja sõpruslepingute allakirjutamised sündisid Savo- ja Karjala osakonnas eraldi, kuna õhtune pidustus ühine oli.

Eriliseks tähelepanu pööramiseks Eestile tuleb pidada Savo osakonna sammu endise Eesti riigivanema Konstantin Pätsi valimist oma auliikmeks. Tema on esimene eestlane Soome Üliõpilaskondade auliikmeist, kelleks va-

Savo osakonna ja Fraternitas Estica vahelise sõpruslepingu allakirjutamine.

litakse ainult erilisel väljapaistvate suurte teenetega mehi. Osakonna üldkoosolekul võeti üksmeelselt vastu umbes 200 allkirjaga järgmine ettepanek: „Allakirjutajad Savo osakonna hääleõiguslikud liikmed teevad ettepaneku, et osakonna auliikmeks kutsutaks inukas Eesti-Soome lähendamise edendaja, tähtsam Eesti iseseisvuse eest võitleja ja riigimees Konstantin Päts, Eesti esimene

peaminister ja riigivanem, Tartu Ülikooli audoktor, korp! Fraternitas Estica vilistlane.“

Ühisel õhtusöögil tähendas Savo osakonna kuraator, Helsingi üliõpilaskonna esimees mag. B. Salminen oma avakõnes, et juubelpidustustele on eriline tähtsus antud eestlaste osavõtuga. Olla Savo ja Karjala osakonna eriline püüd suhete süvendamine Eesti Üliõpilaskonnaga.

Helsingi ülikooli rektor prof. A. Tulenheimo avaldas oma pikas kõnes erilist headmeelt sõpruslepingute sõlmimise puhul ja tähendas, et ka Helsingi Ülikool tahab käsikäes käia Tartu Ülikooliga.

1) Üliõpilaslehe järgmistes numbrites tahame puudutada Soome-Eesti Üliõpilasvahelisi küsimusi ja avaldada Ak. Karjala Seura avaliku kirja.

Jooni Kristliku Üliõpilasliidu omaabi toimkonna tööst.

Kui 1928. a. sügisel Kr. Ül. Liidu juure asutati omaabi toimikond, siis oli selle esimisi otsusi: „mitte enam teha sõnu ja püstitada uusi kavu, vaid asuda viibimata juba olemasolevate omaabi ettevõtete kavade teostamisele või vähemalt nende teostamise kaudsele mõjutamisele“. Seks määrati kaasvõitlejaid, kes pidid hoidma kontakti ja koostöö võimalusi vastavate Edustuse toimkondadega ja liikmetega. Asuti seisukohal, et kõik omaabi-ettevõtted peaksid edukuse saavutamiseks teostuma võimalikult kogu Üliõpilaskonna — ehk vastavate kooperatiivide kaudu.

Esijoones seisid siin Üliõpilasköögi reorganiseerimine, akadeemilise informatsioonitöö — ja nõuande-büroo sisseseadmine ja mitmesuguste kooperatiiv-ettevõtete asutamine. Üliõpilasköögi ja kooperatiivi küsimused olid samal ajal nii kui nii Edustuses ja mujal päevakorras, siin oli vaja ainult kaasa aidata, et nad ei kustuks. Otsustati neis ettevõtteis kaasa töötada, ükskõik millise rühma nimel ja tunnustamisel ta silmapilgul ka ei areneks.

Seda seisukohta põhjustas muidugi ka olukord, et Kr. Ül. Liit juba majanduslikel põhjustel nende ettevõtete teostamisele iseseisvalt asuda ei saanud. Lähemaiks küsimusiks olid informatsiooni- ja tööbüroo sisseseadmine ning üliõpilasköögi ühistegelisele alusele reorganiseerimine.

Tööbüroo jaoks sai esialgu

andmeid ainult järeleaitamise tundide kohta koolidest. See osutuks siiski liiga kitsaks, et sellega minna välja, oli juba ette näha, kuivõrt suurem oleks olnud siin nõudmine.

Teisena seati üles informatsiooni- ja nõuandebüroo teguvuse vajalikkude andmete kava. Püüti saada siin Edustusega kontakti, kuid see ei teostunud hästi. Nii arvati informatsiooni büroo iseseisvalt, 2 korda nädalas võrdlemisi väikese andmete tagavaraga, mida loodeti edespäi täiendada. Tarvitajaid oli algul vähe, mõni üksik tuli õpingute, ehk välismaa elamistingimuste üle järele pärima. Kuid juba seegi näitas küllalt selgesti, et sarnase büroo järele on olemas tarvidus. Vajalikkude andmete täiendav kogumine venis pikale mitmesuguseil põhjustel, ja kui lõpuks üks kaasvõitleja haiguse pärast tööst kõrvale pidi jääma, oldi sunnitud bürood esialgu sulgema.

Ülalmainitud ettevõtte kõrval liikus alati ka Üliõpilasköögi reorganiseerimise küsimus. Jälgiti selle arenemist Edustuses. Kuna sealt ei paistnud nüpea konkreetseid tulemusi, hakati omal ettevõttel korjama andmeid meil olemasolevate ühistegeliste köökide töötamismõimaluste läbikäigu ja tasuvuse kohta. Samu andmeid korjati ka ülikooli haigemajadelt ja eraettevõtteilt, et nende andmete varal oleks võimalik koostada köögi reorganiseerimiseks tarvisminevat reaalselt, läbiviidavat töökava ja eelarvet,

Kuna asuti seisukohal, et üliõpilasköögis peaksid tegelikult kaasa töötama võimalikult palju üliõpilasi, siis korjati samal ajal kaasvõitlejailt allkirju, kes nõus üliõpilasköögis tasuta või palgalise tööjõuna töötama. Ligi kaudu 35 inimest andsid seks nõusoleku. Ka peeti nõu paari eriteadlasega ja seltskonnategelasega. Ühiseil koosolekuil koostati tegevuskava sihtjooned ja eelarve loodetavad piirid.

Kevad-semestri keskel esitas ksv! Öispuu alatud töö tulemused uue Edustuse köögi reorganiseerimise toimkonnale. Liitudes koopteeritud liikmena mainitud toimkonnaga töötati seal nüüd ühiselt välja reorganiseerimise lõplik kava ja eelarve. Mai lõpul esitas toimikonna esimees ksv! Mihkla toimikonna otsused ja kava Edustusele kinnitamiseks. Selle põhjal otsustati köök (vist esimesest) juulist alates seniselt rentnikult üle võtta ja 1-el septembril omaettevõttena avada.

Kuigi üliõpilasköögi reorganiseerimine ei olnud kaugeltki mitte ainult Kr. Ül. Liidu omaabi toimikonna saavutis, pidin seda siiski mainima siin, kuna suur osa köögi reorganiseerimise ettevalmistuse tegelikust argipäeva tööst ära tehti iseseisvalt just seal. Peale reorganiseerimise teostumist kuulub ettevõtte töö juba ainult Majandus-toimikonna ja Üliõpilasköögi juhataja kompetentsi ega saa enam selle kokkuvõtte raamides käsitletud olla.

Akadeemilisi teateid.

Meie toetusnädalat jälgitakse välismail.

Toetusnädalaid on korraldatud üksikuis mais. Seepärast on Rahvusvaheline Üliõpilaste Omaabi ja Ühishõõ Instituut palunud täpsamaid teateid meie toetusnädala korralduse ja tulemuste kohta, et sellest nad võiksid informeerida teiste maade üliõpilaskondi.

Märkmeid õppemaksust vabastamise ja stipendiumide määramise kohta ülikoolis.

Käesoleval 1930. a. I semestril soovivad õppemaksust vabastamist 952 üliõpilast ja stipendiume 368 üliõpil. Õppemaksust vabastati kas tervest või poolest 773 üliõpilast ja stipendiume määrati 155 kaasvõitlejale järgnevalt:

Üsutead.:	5 stip.	20 õppem.	vabastam.
Arsiitead.:	16 „	68 „	„
Õigust.:	33 „	59 „	„
Majand.:	32 „	86 „	„
Filosoof.:	29 „	156 „	„
Mat-lood.:	17 „	87 „	„
Põllumaj.:	18 „	61 „	„
Loomaarst.:	5 „	22 „	„

Peale selle vabastati õppemaksust ülikooli personaali 58 last.

Kõige rohkem palveid harilikult esitatakse filosoofiateaduskonnas, nii et paljud õppemaksust vabastamise palved tuleb tagasi lükata ja suuremat osa võib ainult poolest vabastada. Sellevastu vabastatakse Õigusteaduskonnas peaaegu kõiki soovijaid.

Üliõpilaskonna söögisaali kodule.

Juba läinud aasta aprillikuus koostasid Majandustmk. juhataja K. Mihkla ja Kristl. Üliõpilaste ühingu sekretär E. Oispuu üldjoonis kavatsetava Üliõpilask. omaettevõtte üliõpilasköögi kodukorra. Üliõpilassöögisaali tegelik töö on tublisti täiendanud neid põhimõtteliki vaatekohti elavate kogemuste ja näidistega. Nõnda, et praegu on võidud asuda üliõpilassöögisaali kodukorra lõplikule koostamisele ja viimistlemisele. Mõningaid juhendeid on selleks saanud Rahvusvaheliselt Omaabi Instituudilt.

Tagasilükatud Tartu üliõpilaste õpilaenu seaduse vastu tuntakse huvi välismaal.

Nagu teada kõigile kaasvõitlejaile, lükati Tartu Ülikooli üliõpilaste õpilaenu fondi seaduseelnõu üksmeelselt tagasi kodanikkude rühmituste poolt. Teistes väikeriikides on aga avanenud võimalus õppelaenukassa asutamiseks, milliseks otstarbeks on palutud meie läbikukkunud õpilaenu seadust eeskujuna. Võib-olla on võimalus mainitud õpilaenukassat asutada mõne muu maa ülikooli juurde, kus ollakse häätahlikumad üliõpilasomabi ettevõtete suhtes.

Ülikooli uue võimla avamisvõistluses.

11. märtsil s. a. peeti ülikooli uue võimla avamisvõistlusi võrdlemis rohkearvulise publiku osavõtul. Kohal oli hulk ülikooli õppejõude, eesotsas rektori ja prorektoriga, koolidirektoreid ja teisi koolitegelasi.

Võistlused avas rektor. J. Köpp tähendas, et tervist, ilu ja jõudu — see on olnud lipukirjaks aastatuhandeid. Tartu ülikool on tabanud õiget märki nende ruumide avamisega. See asutis on vajalik, seda näidab elav tegevus, mis neis ruumides hommikust õhtuni kihab. Kuid tervest kehist ükski on vähe. Terves kehas valitsegu ka terve vaim. Soovides osavõtjatele rohkesti tervist, ilu ja jõudu, kuulutab härra rektor võistlused avatuks. Esimese löögi pallile annab rektor, mis kutsub esile tormilise aplausi.

Võistluste suurnumbriks on esimene kohtamine. Ühel pool ülikooli õppejõud, teiselpool keskkoolide tegelased. Mängu võidavad ülikooli mehed 15:12 ja 18:16.

Järgmine kohtamine on õigus- ja arstiteaduskonna üliõpilaste vahel. Vastu ootusi läheb esimene game arstiteadlaste kasuks 15:13. Teise ja kolmanda game'idega — 15:12 ja 15:10 — kindlustavad õigusteadlased oma võidu. Akadeemilise spordiklubi naiskond võidab kehalise kasvatusse instituudi naisest 15:7 ja 15:9.

Ülikooli lõpetas

Karl Sik — cum laude metsaosakonnas.

Vaba stipendium.

Praegu on vaba Oskar Seisleri nimel, stipendium — kehvemale üliõpilasele eestlasele. Eesõigus O. Seisleri järeltulijal, kelle õppeaineks on majandusteadus.

Stip. suurus on 128 krooni käesoleval poolaastal. Sooviavaldused esitada kuni 20. märtsini.

Korratud organisatsioonid.

Ülikooli valitsuse poolt kindlaks määratud tähtjaks 18. veebr. ei ole esitanud nõutavaid teateid oma juhatus, koosseisu ning asukoha kohta järgmised üliõpilasorganisatsioonid: Eesti Akad. Spordiklubi, saksa naisüliõpilaste ühing, Akad. maleklubi, Kristlik üliõpilaste liit, üliõpilaskoondis „Vainola“.

Mag. pharm.

kraadi omandas farmaatsia-osakonna lõpetanu Armilde Johansson.

Prof. L. Puusepp

sõidab Ameerikasse, et Washingtonis sel aastal arapeetavast 5. rahvusvahelisest hingeelu tervishoiu kongressist osa võtta.

Tartu linnavalitsuse stipendium,

mis asutatud ülikooli 10. aastapäevaks, on määratud kehakasv. osak. üliõpilasele Johannes Laurson'ile, teine Tartu linna poolt asutatud stip. määrati stud. pihhl. Marta Sorgsep'ale.

Tallinna linna stipendiumi saajaiks

esitas ülikooli valitsus üliõpilasele Magda Lang, Linda Hamermann, Leida Karu, Terese Leidtorp, Alfred Räsata, Glafira Teder, Gretchen Trimm, Alide Vendt, Voldemar Kuusberg, Boris Lindquist, Jutta Rebane ja Hilda Roos.

Prof. A. Piip

sõidab Eesti esindajana 11. märtsist — 10. aprillini k. a. rahvusvahelise õiguse kodifitseerimise konverentsile, mis peetakse Haagis.

Raudteesõidul hinnaalandus.

Tähtaeg, millal raudteesõidu hinnaalandus on maksev üliõpilastele, on ülikooli valitsuse poolt järgmiselt kindlaks määratud: lihavõtte pühade vaheajal 12.—23. apr. s. a., suvevaheaeg 7. maist kuni 15. sept. 1930. a. suvepraktikumi aeg (põllumajandusteadusk. üliõpilastele) 25. aprillist kuni 7. okt. 1930. a.

Üliõpilasorganisatsioonid liikvideeritud.

Ülikooli valitsuse poolt kindlaks määratud tähtjaks nõutavate teadete mitteandmise pärast on ülikooli valitsus liikvideerimisele määranud „Saksa naisüliõpilaste ühingu“ ja üliõpilaskoondise „Vainola“.

Trükivigu.

Eelmisse „Üliõpilaslehte“ on sattunud järgnevaid eksitavaid trükivigu kirjutises „Tähelepanuvääriv teos Soomesugu rahvaste tundmaõppimiseks“: I veerul: (Rlomke) pro ainuke, (Suomensuvuisset) pro Suomensukuisset; II v. (eriplatiinina) pro eripeatükina, (nimedest) pro hüvedest, III v. (uuendamist) pro kordamist.

Vastutav toimetaja: Juhan Libe. Tegev toimetaja: Karl Mihkla. Liikmed: A. Ostrat, H. Rink. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Soodne juhus

kaasvõitlejaile õpiramatute muretsemiseks.

	Hind	Alendatud hind kuni 1. apr. k. a.
ГРИММ, Догма римского права	Kr. 7.50	Kr. 4.50
КОКОМКИН, Общее учение госуд. права . .	" 6.40	" 4.50
ЛИСТ, Международное право	" 8.—	" 7.—
ТЮТРИУМОВ, Гражданский процесс	" 10.—	" 9.—
Устав гражд. судопроизводства . .	" 20.—	" 11.—
ШРАМЧЕНКО, Устав угол. судопроизводства .	" 14.—	" 12.50
РОЗИН, Уголовное судопроизводство . . .	" 10.—	" 8.—
ШЕРШЕНЕВИЧ, Курс торгового права . . .	" 15.—	" 14.—
Общая теория права	" 10.—	" 8.—
ОЗЕРОВ, Основы финансовой науки	" 7.50	" 7.—

Pärale jõudnud valik **soomekeelseid teoseid.** Tutvuge nendega meie laos.

АКАДЕМИЛИНЕ КООПЕРАТИИВ

:: Raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus ::

Tartu, Jaani 7, tel. 63.

KAUBA PANK A.-S. Tartus

SUURTURG NR. 12, OMAS MAJAS.

Asutatud 1905. aastal.

Telefonid nr. 9 ja 209.

Kinnitusosak. nr. 183.

*

Põhikapital

Kr. 200.000.—

Eri- ja tagavarakapitalid „ 139.257.83

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

KINNITUS A.-S. EESTI LLOYDI PEAGENTUUR.

Juhatus.

A.-S. „SILVA“ Tallinn

PEAKONTOR: Merepuiestee nr. 17. / **Telegr. aadr.:** „SILVA“.
Telefonid: oma keskjaam väljakutsega „Silva“.

KAUPLUSED; Merepuiestee nr. 17 ja Estonia puiestee nr. 19.
METSA- ja EHTUSMATERJALI LADU: Jaama 10 ja Narva mnt. 27.

Parimad rehepeksumasinad: ARVIKA ROOTSIST.

SUURIM EHTUSMATERJALIDE LADU:

Palgid, lauad, lubi, tsement, kips, telliskivid, katusepapp, plekk, talad, naelad, värnits, klaas jne.

LAIALATUSLIKUM METSAÄRI EESTIS:

Oma saeveskid, tislertöökoda, laevad ja eksport.

Täiuslikumad põllutööriistade, masinate, rauamaterjalide, põllurammu ja naftasaaduste kauplused.

„PETTER“ mootorid, „WITTE“ mootorid, „MASSEY-HARRIS“ mootorid, „RASEVSKY“ sahad, „HEILIGENBEIL“ sahad.

TUNTUD JA KUULSAD AINUESITUSED:

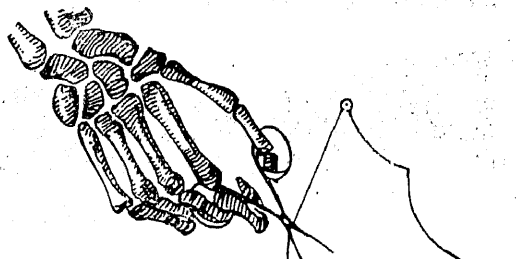
„FIRESTONE“ autokummid, „STUDEBAKER“ sõidu- ja veoautod, „BROCKWAY“ veoautod, „MASSEY HARRIS“ põllutöömasinad, „D. W. F.“ kuullaagrid, „TH. FLÖTHER“ põllutööriistad, „FOSS“ smirgelkäiad.

Parimad paberossid Eestis

AINO

20 tk. — 35 snt.

A/S. „ASTORIA“.

Igaühe

ELU

ähvardab

kõigevõimuline **SURM.**

Julgelt tulevikku

võib vaadata see, kelle elu on kindlustatud suuremas ühistegelises kindlustusseltsis

„EESTI“ asutatud 1907. a.

Seltsi valitsus:

Tartus, Suurturg 10, omas majas.

!! Ostke ainult kodumaal valmistatud kaupu !!

A.-S. „RAUANIIT“ Tallinnas

VALMISTAB:

Korporatsioonipaelu,
Meester. trikoo-pesu,
Vörksärke,
Spordisärke,
Kaelasidemeid,
Sokke jne. jne.

Nõudke igal pool meie kaupu, sest nad on valmistatud kõrgeväärtuselisest materjalist ning hinna poolest odavad.

Tellige meilt korporatsioonipaelu.

SAADA ÜLE EESTI.

SAADA ÜLE EESTI.

Pikalaenu Pank

Tallinnas, Harju tän. 33.

Pank annab hariliku protsendiga (9%) laenusid:

põllumajandusele, tööstusele, ehitustegevusele, laevandusele, omavalitsustele ja ühistegelisele ühingutele.

Peale selle annab pank tähtajalisi laenusid mitmesugustel kindlustustel 6 kuust kuni 5 aastani

eritingimustel soodustatud (6—7½%) protsendiga laevandusele, kalakaubandusele, ühispankadele, ühispiimatallitustele, seemnevilja ja väetisainete ostmiseks põllupidajatele.

Panga Keskasutuse asukoht on Tallinnas, kuid Pank tegutseb kogu Vabariigis oma volinikkude kaudu Eesti Panga osakondades: Haapsalus, Kuressaares, Narvas, Paldes, Pärnus, Petseris, Rakveres, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.

AKTSIA SELTS
TARTU AIAVILJA ÜHISUS

Täielik
**napsi- ja likööri- ja veini-
ja naturaalveini tehas.**

Tartus, Puu t. 2.

Telefon 1-13.

*Saadused müügil igas likööri- ja veini-
* kaupluses ja paremas restoranis. **

SOOVITAME:

trikoo- ja nahkkindaid,
koetud sveaterid, kaela-
sidemeid, taskurätikuid
triiksärke, taskunuge jne.

*

**MOE-, PUDU- ja
TERASKAUBAD**

suurel ja väikesel arvul.

*

B. GENSS & POJAD

Tartus, Küüni 8, telef. 5-17.

*Tartu
Üliõpilaskonna*

tähtsam kogumiskoht

on

KOHVIK

„LINDA“

A. S. OSKAR KILGAS

TRIKOO-, PITSI- JA SUKAVABRIK
TALLINN, VOLTA 3.

Suurim vabrik Eestis.

Valmistab kõrges häduses:

SUKKI,
SOKKE,
LASTESUKKI,
TRIKOOPESU,
SIIDITRIKOOD,
SPORDIÜLIKONDI,
PESUPITSE,
PAELU.

Siidi, poolsiidi ja villaseid KLEIDI- ja PESURIJET.

KAUBAD VARUSTATUD VABRIKU MÄRGIGA JA SAADAVAL ÜLE MAA.

N. M. K. Ü. EINELAUD

Tallinn, Lai tän. 1.

Telefon 12-15.

Akadeemilise pere koonduskoht

*

*Homniku-,
lõuna- ja õhtusöögid*

*

Kodusel viisil maitserikkalt valmistatud toidud. Mõõdukad hinnad. Teenimine ja riiehoold tasuta.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse kõige uuemate mudelite järgi.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse kõige parematest materjalidest.

„Estoking“ jalaõud on seepärast nägusad ja vastupidavad.

„Estoking“ jalaõud on seejuures võrdlemata odavad.

„Estoking“ jalaõud on igal pool tuntud ja nõutavad.

Vabriku kaitemärk

Estoking
Tallinn

**Napsi- ja
likööri-
vabrik ja**

Naturaal-veini tehas

A.-S. Tartu Aiavilja Ühisus

**Tartus,
Puu tän. 2**

Telefon 113

**Saadused müügil igas likööri- ja veinikaup-
luses ja paremas restoranis.**

A. Brandmann'i

**shokolaadi- ja
kompvektivabrik**

Tallinnas

Tallinnas

jalanõud

on moodsad ja vastupidavad.

Th. V. Grünvaldt : Union
tallanahk
on veetihe ja tugev.

Müük igas paremas äris Eestis.

Vabrik: TALLINNAS,
Maakri tän. 19/21.

TELEFONID: Juhatus 308.97
Jalanõude osak. 308.44
Naha osakond 9.05.

UÄRSKE JA LÖBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

KILUD ja SPROTID

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. / / Nõudke igalt poolt.

*

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

HARULADU:

Tartus, Maarjamõisa tän. 21.

Hind 30 senti.